

Fenomén „virtuální závislost“ a střední odborné školství

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Vyleťal

Vypracovala:

Ing. Ilona Knížková

Brno 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Ing. Ilona Knížková**

Studijní program: Specializace v pedagogice

Obor: Učitelství odborných předmětů

Název tématu: **Fenomén „virtuální závislost“ a střední odborné školství.**

Rozsah práce: 40

Zásady pro vypracování:

1. Seznámení s problematikou, vyhledání odborných literárních zdrojů a pramenů.
2. Stanovení cílů a vytvoření metodiky.
3. Zpracování teoretických východisek, uskutečnění průzkumných šetření.
4. Zpracování vlastního textu bakalářské práce.

Seznam odborné literatury:

1. HEGELL, A. Elsevier: Journal of adolescence . [online]. 2013. URL: <http://www.journals.elsevier.com/journal-of-adolescence/&prev=/search%3Fq%3Dadolescence%26biw%3D1332%26bih%3D666>.
2. ECKERTO VÁ, L. – DOČKAL, D. *Bezpečnost dětí na Internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013. 29 s. ISBN 978-80-251-3804-5.
3. NEŠPOR, K. *Návykové jednání a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-908-8.
4. SKÁCELOVÁ, L. – MIOVSKÝ, M. – ZAPLETALOVÁ, J. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: TOGGA, 2010. 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7.
5. CAPLAN, S E. Preference for online social interaction: a theory of problematic internet use and psychosocial well-being . [online]. 2003. URL: <http://crx.sagepub.com/content/30/6/625.full.pdf+html>.

Datum zadání bakalářské práce: červen 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2015

L. S.

Ing. Ilona Knížková
Autorka práce

Mgr. Pavel Vyletal
Vedoucí práce

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Garantka studijního programu

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Ředitelka vysokoškolského ústavu

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Fenomén „virtuální závislost“ a střední odborné školství.**

vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.*

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne

Poděkování

Chtěla bych na tomto místě poděkovat Mgr. Pavlu Vyleťalovi za odborné rady a velkou trpělivost. Dále bych pak chtěla poděkovat ředitelům odborných škol a samozřejmě tímto děkuji i všem žákům, kteří vyplnili dotazníky a bez kterých by tato práce nevznikla. Velké poděkování také patří mé rodině za velkou podporu.

Abstrakt

V bakalářské práci bude zpracováno téma fenomén „virtuální závislost“ na středních odborných školách. Cílem teoretické části je objasnit problematiku virtuální závislosti na sociální síti Facebook a přiblížit adolescenci včetně komunikace adolescentů s možnými riziky chování. V praktické části je cílem zjistit, jestli existuje potencionální hrozba návykového chování na sociální síti Facebook. Použita bude dotazníková metoda. Nástrojem sběru dat bude dotazník navržený pro účely průzkumné šetření. Respondenty budou studenti prvních a čtvrtých ročníků dvou odborných škol. Data z dotazníku budou zpracována za využití statistických metod.

Klíčová slova

Adolescence, virtuální závislost, sociální síť Facebook.

Abstract

The bachelor work topic will be handled phenomenon of "virtual dependency" at secondary vocational schools. The objective is to clarify the issue of virtual dependence on the social network Facebook and approach adolescence, including communication with potential risks of adolescent behavior. In the practical part is to find out if there is a potential threat of addictive behavior on social networking site Facebook. Used the questionnaire method. Data collection tool will be a questionnaire designed for reconnaissance surveys. Respondents are students first and fourth grades from the two-borných schools. Data from the questionnaires will be compiled for the use of statistical methods.

Keywords

Adolescence, virtual dependency, social network Facebook.

Obsah

1	Úvod	12
2	Cíle bakalářské práce	13
2.1	Cíle teoretické části práce	13
2.2	Cíle praktické části práce	13
3	Materiál a metodika zpracování	14
3.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	14
3.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce.....	14
4	Současný stav řešené problematiky	15
4.1	Adolescence	15
4.2	Sociální komunikace adolescentů	16
4.3	Rizikové chování.....	17
4.3.1	Minimální preventivní program.....	19
4.4	Závislosti a návykové chování.....	20
4.4.1	Závislost a její rozpoznání	21
4.5	Virtuální drogy	22
4.5.1	Závislost na Internetu.....	23
4.6	Sociální síť Facebook	26
4.6.1	Historie Facebooku.....	27
4.6.2	Sociální síť Facebook v České republice.....	27
5	Realizace průzkumného šetření	29
5.1	Cíl průzkumného šetření	29
5.2	Průzkumné šetření	30
5.2.1	Použitá technika sběru dat.....	30
5.2.2	Interpretace průzkumného šetření.....	32
6	Diskuze	62

Obsah	8
7 Doporučení pro pedagogickou praxi	65
8 Závěr	66
9 Seznam použité literatury	67
A Přílohy	71

Seznam obrázků

Obr. 1 Vývoj domácností s počítačem a připojení k Internetu	23
Obr. 2 Uživatelé Facebooku ČR	28
Obr. 3 Uživatelé v České republice	28
Obr. 4 Pohlaví respondentů prvních ročníků	33
Obr. 5 Pohlaví respondentů čtvrtých ročníků	33
Obr. 6 Frekvence využívání Internetu prvních ročníků	34
Obr. 7 Frekvence využívání Internetu čtvrtých ročníků	35
Obr. 8 Činnosti na Internetu prvních ročníků	37
Obr. 9 Činnosti na Internetu čtvrtých ročníků	37
Obr. 10 Sociální sítě prvních ročníků	39
Obr. 11 Sociální sítě čtvrtých ročníků	39
Obr. 12 Důvody pro založení Facebooku první ročníky	41
Obr. 13 Důvody pro založení Facebooku čtvrtých ročníků	41
Obr. 14 Místa pro připojení na Facebook první ročníky	43
Obr. 15 Prostředky k připojení na Facebook čtvrté ročníky	43
Obr. 16 Prostředky k připojení na Facebook první ročníky	45
Obr. 17 Prostředky k připojení na Facebook čtvrté ročníky	45
Obr. 18 Více času na Facebooku první ročníky	47
Obr. 19 Více času na Facebooku čtvrté ročníky	47
Obr. 20 Psychické změny prvních ročníků	48
Obr. 21 Psychické změny čtvrtých ročníků	49
Obr. 22 Strávený čas na Facebooku první ročníky	51

Obr. 23 Strávený čas na Facebooku čtvrté ročníky	51
Obr. 24 Déle na Facebooku první ročníky	52
Obr. 25 Déle na Facebooku čtvrté ročníky	53
Obr. 26 Promeškáno kvůli Facebooku první ročníky	54
Obr. 27 Promeškáno kvůli Facebooku čtvrté ročníky	55
Obr. 28 Únik od problémů první ročníky	56
Obr. 29 Únik od problémů čtvrté ročníky	57
Obr. 30 Facebook ve volném čase prvních ročníků	59
Obr. 31 Facebook ve volném čase čtvrtých ročníků	59
Obr. 32 Volný čas prvních ročníků	60
Obr. 33 Volný čas čtvrtých ročníků	61

Seznam tabulek

Tab. 1 Dotazníkové šetření	30
Tab. 2 Pohlaví respondentů	32
Tab. 3 Frekvence využívání Internetu	34
Tab. 4 Činnosti na Internetu	36
Tab. 5 Sociální sítě	38
Tab. 6 Důvody pro založení sítě Facebook	40
Tab. 7 Místa připojení na Facebook	42
Tab. 8 Prostředky k připojení na Facebook	44
Tab. 9 Více času na Facebooku	46
Tab. 10 Psychické změny	48
Tab. 11 Strávený čas na Facebooku	50
Tab. 12 Déle na Facebooku	52
Tab. 13 Promeškáno kvůli Facebooku	54
Tab. 14 Únik od problémů	56
Tab. 15 Činnosti na Facebooku	57
Tab. 16 Facebook ve volném čase	58
Tab. 17 Volný čas	60

Úvod

Pod názvem fenomén virtuální závislosti v souvislosti se středním odborným školstvím, si mnozí představí především mladé lidi, jak veškerý svůj čas tráví hraním her u počítačů, playstationů či automatů. V dnešní době existuje i mnoho možností, které podporují virtuální závislost. Každý vlastní mobilní telefon, jehož funkcí je nejen přístup na internet. Pro všechny je v dnešní době samozřejmostí mít přístup k Internetu přes počítač. Díky tomu dnešní pubescenti navazují vztahy zcela jinak, než to dělali například jejich rodiče v jejich věku. Internet je každodenní součástí života dospívajících, bez něhož si nedovedou představit život. Slouží jim zejména jako komunikační prostředek a zdroj zábavy. Stále populárnější jsou sociální sítě jako je například Facebook, které nabízejí atraktivní uživatelské komunikační služby.

1 Cíle bakalářské práce

V bakalářské práci je řešena problematika virtuální závislosti na středních odborných školách. Cílem bakalářské práce je zpracovat námět a popsat jeho dílčí součásti a souvislosti ve vztahu k žákům odborných škol. Na základě zjištěných dat o současném stavu řešení problematiky se pokusit o doporučení pro pedagogickou praxi.

1.1 Cíle teoretické části práce

Cílem teoretické části práce je objasnit problematiku virtuální závislosti ve středním odborném školství a to konkrétně se zaměřením na sociální síť Facebook.

Jednotlivé kapitoly poukazují na sociální komunikaci adolescentů, včetně možného rizikového až závislostního chování. Dále je v bakalářské práci definován pojem virtuální drogy a to včetně závislosti a jejího rozpoznávání se zaměřením na sociální síť Facebook.

1.2 Cíle praktické části práce

V praktické části je cílem zjistit, jestli existuje potencionální hrozba návykového chování na sociální síti Facebook u vybraných žáků středních škol. Pro získání podkladů bude žákům prvních a čtvrtých ročníků středních škol předložen dotazník. Zjištěné údaje by mohly sloužit pedagogům, výchovným poradcům a sociálním pracovníkům ale i široké veřejnosti jako školní prevence.

Jedním z předpokladů je, že sociální síť Facebook slouží žákům středních škol především ke komunikaci s přáteli, a že v současné době je přístup k Internetu, tudíž i k uvedené sociální síti, téměř neomezený. Další z předpokladů je, že sociální síť Facebook šetří žákům čas v komunikaci s přáteli online. A dále pak, jestli se cítí odtrženi od svých přátel a dění v rámci sociální skupiny, když nemají dlouhodobě přístup na Facebook.

2 Materiál a metodika zpracování

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části a to část teoretickou a část praktickou.

2.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Pro teoretickou část byly použity odborné literární zdroje dostupné, jak v knižní podobě, tak i v internetové podobě. Také byly použity statistické údaje o využívání Internetu a sociálních sítí v domácnostech. Metodou pro zpracování teoretické části bylo prostudování, analyzování a srovnávání dostupných odborných zdrojů o dané problematice.

2.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Pro bakalářskou práci byl vytvořen dotazník. K analýze dat bylo shromážděno 122 anonymních dotazníků od prvních a čtvrtých ročníků ze dvou odborných středních škol. Dotazník vedle úvodní a závěrečné části zahrnuje 17 otázek. Data získaná z průzkumného šetření byla statisticky zpracována a zanesena do přehledných tabulek. Pro lepší názornost byla data vizualizována za pomoci koláčových grafů a následně také doplněna slovním hodnocením.

3 Současný stav řešené problematiky

Následující text je rozdělen do podkapitol, jejichž obsahem je poukázat na sociální komunikaci adolescentů, včetně možného rizikového až závislostního chování.

3.1 Adolescence

Adolescence je odvozena z latinského slova „adolesco“, což znamená dospívání. V ontogenetickém pojetí prochází lidský život mnoha fázemi vývoje. V každé fázi dochází k určitým změnám, jak po biologické, psychické, tak sociální stránce. Tyto změny jsou ve vzájemné interakci, kdy jedna ovlivňuje druhou, mění se tak a působí pak společně. Biologická oblast obsahuje změny závislé na biologickém zrání. Je to vývojový mezník, který signalizuje rozhraní dvou vývojových fází. Jedná se například o pohlavní dospívání. Biologické zrání je podmínkou k rozvoji jednotlivých psychických vlastností, emočních stavů a k celkovému rozvoji jedince (Vágnerová, 2005, s. 21).

Hagell (2013) označuje adolescenci jako období mezi pubertou a dosažením dospělého stavu ve společnosti. Jedná se o velmi citlivé období, ve kterém je jedinec náchylnější ke vzniku různého rizikového a problémového chování. V tomto období jedinec zkouší nové a pro něj zajímavé věci a může dojít i ke vzniku závislosti.

Vágnerová (2005) rozděluje období adolescence na dvě fáze. První fází je raná adolescence (pubescence). Tato fáze zahrnuje období od 11. do 15. roku života jedince. Jedná se tedy o tělesné a pohlavní dospívání. Dochází k výkyvům emočního prožívání a to vlivem hormonálních změn. V rámci psychosociálního vývoje se mění způsob myšlení, které je obohaceno o abstraktní uvažování. V této fázi dochází k prvním náznakům osamostatňování se od rodičů a větší samostatnosti s vrstevníky. Přichází první lásky a experimentování s partnerskými vztahy. Experimentování přichází i v podobě zkoušení zakázaných látek a další. Dochází i ke snaze dávat ostatním najevo, že jsou dospělí, což také dávají najevo svým specifickým stylem života, kterým se chtějí odlišovat od okolního světa. Ukončením povinné školní docházky je ukončena i tato významná raná adolescence.

Druhou fází je pozdní adolescence, která trvá od 15. do 20. roku života. Začátek i ukončení tohoto období se může u každého jedince lišit a to z důvodu rozdílné rychlosti sociálního a psychického vývoje. Tato fáze se vyznačuje také po-

hlavním dozríváním a často je spojena s prvním pohlavním stykem. Z hlediska psychického je pro pozdní adolescenci typický rozvoj a hledání vlastního sebeurčení a identity. V tomto období může dojít k přechodu od experimentování až k potencionálnímu návyku na zakázaných látkách a dalších. Dochází také k celkové psychické a sociální proměně. Z hlediska sociokulturního dosahují adolescenti dospělosti až v době své ekonomické nezávislosti na svých rodičích (Vágnerová, 2005; Paulík, 2004).

Další možnosti rozdělení fází dospívání uvádí Macek (2003), který uvádí pubescenci a adolescenci jako dvě samostatné fáze lidského dospívání. Adolescenci zařazuje do jednoho časového období, které trvá od 15. do 22. roku života jedince.

Pro obsah bakalářské práce jsou důležití žáci v období pozdní adolescence a to především ve vztahu k volnému času a nadužívání virtuálního prostředí. Ze sociologického a sociálně psychologického hlediska volný čas adolescentů přispívá k utváření mezilidských vztahů. Také napomáhá k vytváření formálních i neformálních skupin a to na základě společných zájmů a utváření socializace jednotlivce. Je zřejmé, že volný čas u adolescentů je ovlivněn sociálním prostředím a především rodinou. Pakliže rodina neplní správně svojí funkci a nezajímá se o to, jak jedinec tráví svůj volný čas, je zapotřebí, aby škola, výchovná zařízení a další subjekty měly možnost tyto nedostatky napravit. V případě, že se toto nepodaří, vznikají zde určitá rizika.

Školy proto využívají pedagogiku volného času. Snaží se žákům ukázat, jak lze trávit svůj volný čas tak, aby byl jedinci prospěšný a přinášel mu pocit uspokojení a seberealizace (Bartoš, 2010 s. 8-10.).

3.2 Sociální komunikace adolescentů

Jak bylo v předcházejícím textu uvedeno, pro období adolescence je typická určitá nevyrovnanost a konfliktnost a to především vůči autoritám jako jsou rodiče a učitelé. Proto i komunikace s dospělými (s autoritou) je odlišná od komunikace s vrstevníky. Vrstevníci v adolescenci probírají své emocionální problémy a navazují přátelství s jedinci opačného pohlaví, které souvisí s první zamilovaností a také s prvním sexuálním podtextem. Adolescenti tak vytváří svůj vlastní styl, při kterém využívají určitých slovních obrátů, jako je například pozdrav „čus“.

Takovéto skupiny adolescentů kladou důraz na identitu se společnými zájmy, hodnotami, způsobem oblékání a tímto se snaží odlišovat od dospělých. Pro

toto období je v současné době, také typické neustálé zasílání textových zpráv (sms) a volání si telefonem (Eckertová, Dočkal, 2013, 26 – 27).

Dnešní doba nabízí i další nové způsoby komunikace a to pomocí Internetu. Zde adolescenti využívají ke komunikaci vedle emailu a speciálních programů, jako je například Skype, taktéž i sociální sítě.

Sociální sítě nabízí využívání atraktivních forem zábavy, jako je například sdílení profilů, fotografií, hraní her či jiné zábavné aplikace. Mezi nejvyužívanější sociální sítě patří Facebook, dále je to síť Lidé.cz, Spolužáci.cz, ze zahraničních sítí je to například Twitter.com nebo Youtube.com.

Tyto online prostředky komunikace umožňují adolescentům a nejen jim být neustále ve spojení se svými přáteli. Přináší to však i řadu potencionálních rizik. Bohužel velká část adolescentů je neopatrná a především na sociálních sítích si do skupiny svých přátel přidávají neznámé lidi, s kterými pak sdílejí své fotografie, videa, zážitky a v těchto případech pak snadno může dojít k jejich zneužívání. Není to tak dávno, kdy online svět byl více anonymní. Nyní chtějí adolescenti sdílet všechno jako je například „selfie“ včetně svých profilů, toho že jsou konečně doma sami nebo sdílet své zážitky a pocity, které by veřejně jinak neřekli. Bohužel i nastavení zabezpečení je z velké části na adolescentovi, a jelikož se jedná o poměrně novou záležitost, většina lidí tento online svět neumí bezpečně využívat.

3.3 Rizikové chování

Pojem rizikové chování odkazuje na komplexní kategorii chování a zahrnuje (Miovký, 2010, s. 30):

- *„Interpersonální agresivní chování (např. násilné chování šikanu,...),*
- *delikventní chování ve vztahu k hmotnému majetku,*
- *rizikové zdravotní návyky (např. netolismus, kouření,...),*
- *sexuální chování (např. předčasné zahájení pohlavního života, ...),*
- *rizikové chování ve vztahu k společenským institucím (např. záškoláctví,...),*
- *rizikové sportovní aktivity (např. provozování adrenalinových a extrémních sportů).*
- *rizikové řízení motorových vozidel*
- *sexuální chování ve spojitosti se zneužíváním návykových látek, atd.“*

Rizikové chování zahrnuje velkou škálu pojmů. Lze ho definovat jako aktivity, které mohou vyústit v psychosociální nebo zdravotní poškození nebo psychické ohrožení daného jedince, sociálního okolí nebo majetku. Dále lze o rizikovém chování mluvit jako o aktivitách, při kterých dochází k porušování přijatých sociálních norem.

U adolescentů se míra rizikového chování značně zvyšuje a až v pozdějších fázích vývoje u většiny odeznívá. V nejvyšší míře zaujímají postoj „*mně se nemůže nic stát*“, který umožňuje adolescentům experimentovat, což může vést k rozvoji rizikového chování.

Jedním z důvodů rizikového chování může být skutečnost, že se jedná o určitý prostředek ke zvládnutí problémů, což může být velmi nebezpečné. Rizikové chování má pak tři formy a to externalizující, internalizující a vyhybavou (Miovký, 2010, s. 33-34; Macek, 1999).

Externalizující forma je vázaná na sociálním okolí, ve kterém se dotyčný jedinec nachází. Dospívající hledají své místo mezi vrstevníky a i tento faktor může stát za zvýšením rizikového chování (Macek, 1999). Internalizující způsob chování se objevuje v souvislosti s bezradností v hledání cesty. Bývá mnohdy zacilován vůči vlastnímu tělu a psychice a jedinci se pak stahují do sociální izolace s psychosomatickými problémy. Vyhybavé způsoby chování jsou nestálé a nevypočitatelné a často spojené s užíváním návykových látek. Rizikové chování, ale na druhou stranu může usnadňovat socializaci a utváření sebepojetí (Miovký, 2010, s. 33-34).

Miovský (2010) dále ve své knize uvádí devět hlavních typů rizikového chování, na které se zaměřuje školní prevence.

Jedná se o prevenci proti (Miovký, 2010, s. 75 - 78):

- *Záškoláctví* – úmyslné zanedbávání školní docházky a porušování školního řádu.
- *Šikana a extrémní projevy agrese* – agresivní projevy proti druhé osobě i sobě nebo věcem.
- *Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě* – vystavování nadměrnému riziku na zdraví či ohrožení života ve sportovní činnosti či dopravě.
- *Rasismus a xenofobie* – zastávání nerovnoprávnosti, rasová nesnášenlivost a netolerance k odlišnostem.
- *Negativní působení sekt* – ohraničená sociální skupina přecházející až k izolaci, manipulaci a dalším extrémním zásahům.

- *Sexuální rizikové chování* – nechráněný pohlavní styk, promiskuitní chování, v kombinaci s návykovými látkami, vkládání intimních fotografií na internet atd.
- *Zneužívání návykových látek* – zaměření na užívání a uživatele návykových látek a s tím i spojenými riziky. Například spočívá v nácviu odmítání nabídnuté návykové látky atd.
- *Spektrum poruch příjmu potravy* – v souladu s prevencí zdravotního stylu, vyvážené životosprávy
- *Okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte* – snaha o zachycení projevů včetně odpovídající intervenci.

3.3.1 Minimální preventivní program

Jako řešení k předcházejícímu textu jsou vytvořeny různé školní programy. Jedním z nich je i minimální preventivní program. Jedná se o komplexní dlouhodobý preventivní dokument školy zaměřený na výchovu žáků a to v oblasti životního stylu, na žákově osobnostním a sociálním rozvoji a na rozvoji sociálně komunikativních dovedností. Do minimálního preventivního programu se zapojují všichni pedagogové školy. Využívají k tomu jak vnitřních, tak i vnějších zdrojů školy. Jednotlivé aktivity v programu musí zahrnovat všechny cílové skupiny, kterými jsou žáci, pedagogové a rodiče (Miovký, 2010, s. 101).

Při tvorbě minimálního preventivního programu se škola zaměřuje na postupné kroky, mezi které patří: Co chceme?, Proč?, Kde jsem teď?, Co nabízíme?, Jak to dopadlo? a Co dál? (Pražské centrum primární prevence, 2010).

V praxi je nejrozšířenější forma prevence, co se týká Internetové závislosti, založena především na poskytování informací o závislosti na Internetu, a to s důrazem na faktické informace týkající se negativního dopadu a možného vzniku závislosti. Interpretaci obvykle provádí pedagogy pozvaní experti, aby prezentovali žákům informace týkající se dané problematiky. V současné době ovšem mají žáci již základní znalosti o daném problému či se k nim snadno dostanou přes Internet (Vondráčková, 2014). Ovšem selžou-li i tato opatření, může dojít ke vzniku návykového chování, až po možnou závislost na Internetu.

3.4 Závislosti a návykové chování

Návykové chování je stav, kdy dochází k provádění určité činnosti a vede k touze po neustálém opakování této činnosti. Od návykového chování s určitými předpoklady je pak možné přejít až k samotné závislosti.

Závislost je stav, kdy je někdo podmíněn nějakou okolností nebo situací, kterou potřebuje (nebo si myslí, že ji potřebuje) ke své existenci (Grosmanová, 2006).

Nešpor uvádí (2011, s. 9- 10): *„Je to skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více.“*

Samotná závislost tedy souvisí s užíváním návykových látek, ovšem přesnější pojem je závislostní chování. Pojem závislostní chování zahrnuje jak látkové tak i nelátkové závislosti (behaviorální). Tato bakalářská práce se zabývá závislostním chováním, které je definováno jako jeden opakující se vzorec chování, který vede ke vzniku nemoci či osobním problémům. Obvykle dochází ke ztrátě sebekontroly. Dochází zde ke krátkodobému uspokojení a později dochází ke škodlivým účinkům, jako je například dlouhodobá změna nálady. Mechanismus vzniku a následků u této závislosti je velmi podobný závislosti na návykových látkách (Vacek, 2011).

Behaviorální závislostní chování neboli nelátková závislost u žáků středních škol souvisí se změnou životního stylu a užíváním informačních a komunikačních technologií. Mezi tyto současné závislosti patří například patologické hráčství, závislost na Internetu či počítačových hrách.

Vondráčková (2009, s. 284) uvádí takzvaný Kognitivně – behaviorální model, který popisuje dva základní typy problémového užívání Internetu. První je problémové užívání specificky vázané k určité Internetové aplikaci. Osoby s tímto problémem by vykazovaly podobné chování i bez přístupu na Internet. Druhý typ problémového užívání Internetu je jeho nadužívání ve vztahu k sociálnímu kontaktu a sociálnímu prostředí.

Vacek (2011) také uvádí, že mezi behaviorální závislostní chování jsou zařazeny zejména dvě diagnostické kategorie a to hypersexualita (závislost na sexu) a poruchy příjmu potravy. Na druhé straně mezi dosud nezařazené behaviorální závislosti patří celé spektrum dalších lidských aktivit.

Dalšími typy behaviorálního návykového chování jsou závislost na nakupování (oniománie), na práci (workoholismus) a na technologiích (počítače, internet, hry, mobily a další). Tyto uvedené závislosti nejsou v pravém slova smyslu závis-

lostmi, nicméně patří mezi poruchy, které představují regulérní problémy a ke kterým se přistupuje se stejnou vážností jako k závislostnímu chování na návykových látkách.

S tímto souhlasí i Lauschmann (2011) který uvádí, že: „závislost na Facebooku je psychická porucha“. Dále uvádí, že: „uživatelé tráví na sociální síti Facebooku více než hodinu denně“. Tyto údaje vychází z průměrů v USA. Doba strávená na Facebooku se prodlužuje a je-li uživateli v kontaktu s Facebookem zabráněno, je nespokojen a zároveň je negativně ovlivněn i jeho život.

Mimo pojmu behaviorální závislosti se mohou používat i slovní pojmy jako nelátková závislost, nedrogová závislost či závislost na procesech. Způsob jak stanovit, že behaviorální závislost je závislostí v pravém slova smyslu, je porovnáním se stanovenými diagnostickými kritérii u látkové závislosti (Vacek, 2011). Ovšem nastávají i situace, kdy se někdo věnuje intenzivně potencionálně návykové činnosti, aniž by došlo k rozvinutí plné závislosti.

3.4.1 Závislost a její rozpoznání

Za vznik závislosti mohou především hlubší lidské potřeby a motivace, jak uvádí Kudrle (2008, s. 91). Člověk pak vyhledává prostředky, jak by se mohl problémů zbavit a mohl se cítit energicky a bezstarostně.

Lze tedy říci, že nelze přesně stanovit příčinu vzniku závislosti či návykového chování, i když známe možné činitele, jako jsou bio-psycho-sociální faktory. Vhodné je na závislost nahlížet jako na nemoc, která vznikla v důsledku působení vzájemně propojených činitelů.

Také Nešpor (2011, s. 10) uvádí, že konečná diagnóza závislosti by se dala stanovit jen tehdy, jestliže dojde během jednoho roku ke třem nebo více z následujících projevů, a to „*Silná touha nebo pocit puzení, potíže v sebeovládání, tělesný odvykací stav, průkaz tolerance k účinku látky, postupné zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů, pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků*“.

3.5 Virtuální drogy

Novodobou legální a velmi nenápadnou drogou je „virtuální svět“. Užívání Internetu, sociálních sítí, mobilních telefonů, počítačových her a dalších zařazujeme mezi takzvané virtuální drogy, které prozatím nejsou definovány, ale v blízké budoucnosti k tomuto zajisté dojde. Virtuální drogy jsou velmi zákeřné, jelikož se s nimi, na rozdíl od nelegálních drog, setkáváme denně ve svém životě.

Netolismus, neboli závislost na virtuálních drogách, je fenoménem, který se rozmohl především v poslední době, jako průvodní jev rozvoje telekomunikačních technologií, elektroniky a také počítačového průmyslu. V případě virtuálních drog se jedná především o psychickou závislost, která se ovšem může v případě abstinence projevovat fyzickými příznaky, jako je například agresivita či neklid. Netolismus se může projevovat různými způsoby, záleží na konkrétním jedinci a míře způsobu užívání. Ovšem jsou vyzorované podobné znaky, které se projevují i při užívání drog klasických a to jak legálních, tak i nelegálních (Kozák, 2012).

Tato závislost může existovat pouze ve formě psychické. Při této závislosti nedochází k dráždění organismu jinými chemickými látkami než jen vlastními hormony (například adrenalin, dopamin, serotonin), které se v organismu uvolňují při vykonávání určité činnosti, a díky nim pak postupně může nastat závislost (Presl, 2001).

Jednou z velmi problematických virtuálních drog je hraní počítačových her. Nešpor (2011, s. 31) v souladu s dlouhodobými výzkumy floridské univerzity uvádí, že: *„Nejnebezpečnější jsou počítačové hry zobrazující násilí, které lze použít v normálním životě.“*

Analýzy dlouholetých průzkumů také poukazují na zvyšující se agresivitu mladých lidí. Většina studií se přiklání k tomu, že z agresivních her, a to i z her, které jsou dostupné přes sociální sítě, se přenáší špatný asociální vzorec chování do běžného života. Jednou z těchto studií je studie, kterou provedli odborníci z Brock Univerzity v Kanadě, ze které vyplývá, že děti hrající počítačové hry několik let se stávají více agresivními k lidem. Samotná studie je založena na zkoumání 1492 dětí z osmi škol v Ontariu po dobu čtyř let (Bort, 2012).

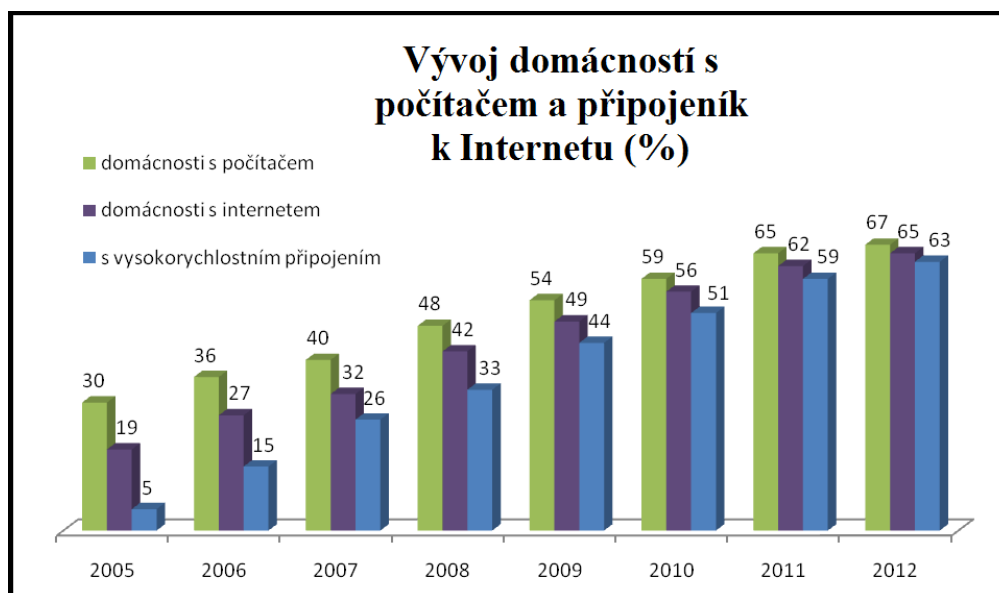
Jiří Presl (2013), ředitel pro prevenci a léčbu závislostí na tuto problematiku nahlíží jinak. Uvádí, že ve srovnání závislosti na počítačových hrách a závislosti na návykových látkách jsou počítačové hry nulovým rizikem. Rizikovým faktorem naznačujícím patologické hráčství bývá velké množství času stráveného u počítače, nižší sociální zdatnost a větší impulzivita (Strnad, 2013).

Jak již bylo uvedeno výše v kapitole 4.1 Adolescenti, především adolescenti chtějí komunikovat se svými přáteli a kontaktovat nové přátele. K tomuto využívají mobilních telefonů, které od rodičů dostávají ve stále nižším věku. Dále využívají chatů už v rámci například Skype, ICQ a již zmíněných sociálních sítí, jako je například Facebook. Většina těchto potencionálních virtuálních drog je zprostředkovávána přes Internet a i zde je bohužel možnost vzniku návyku a posléze závislosti.

3.5.1 Závislost na Internetu

Počítačový průmysl zažil v posledních zhruba dvaceti letech masivní rozmach. Na počátku umožňoval mladým uživatelům trávit v širší míře volný čas programováním nebo hraním jednoduchých her. Průměrná doba strávená u počítače ale nenabývala takových hodnot jako dnes. Ze začátku to bylo způsobeno vysokou cenou počítačů a související nedostupností pro většinu populace. Přelom tisíciletí byl ovšem ve znamení všeobecného rozvoje spotřební elektroniky a výpočetní techniky. Především díky rozvoji hardwarových komponentů, následovaném růstu kvality různých programů a aplikací, došlo k velkému nárůstu oblíbenosti počítačových her (Kozák, 2012).

V Obr. 1 je uveden nárůst počtu počítačů v domácnostech včetně připojení k Internetu v domácnosti. Jak je zřejmé z grafu, rok od roku přibývá uživatelů Internetu.

Obr. 1 Vývoj domácností s počítačem a připojením k Internetu
Zdroj: (CZSO, 2012)

V dnešní moderní době je Internet běžným vybavením každé školy a žáci jak je zřejmé ze zmíněného grafu, dále využívají přístupu Internetu i v domácím prostředí a to obvykle za účelem zábavy. Kolesárová a Tomek (2012, s. 15-16) ve své zprávě z výzkumu uvádí, že věková skupina 15 až 29 let stráví na Internetu v průměru až 23 hodin týdně. V této věkové skupině si bez Internetu neumí představit život více jak tři čtvrtiny uživatelů. Celkový výzkumný vzorek činil 17520 respondentů.

Mezi činnosti, které lze provádět prostřednictvím Internetu, které mohou přerůst v patologické a závislostní chování, patří zejména nadměrné hraní počítačových her, neustálé a časté bezdůvodné shánění relativně nepodstatných, ale aktuálních informací nebo chatování a přehnaná účast na sociálních sítích (Grosmanová, 2006).

Peška (2014) uvádí, že: *„nejen mladí lidé ale také lidé v produktivním věku stráví používání Internetu zhruba dvě a půl hodiny denně“*. Adolescenti stráví s Internetem průměrně až 17,7 hodin týdně. Nejčastěji se Češi k Internetu připojují v rozmezí od půl páté do desáté hodiny večerní. Otázkou zůstává, zda respondenti využívají Internetu pro pracovní účely či pro zábavu a vyplnění volného času.

Další studie z Harvardu, která zkoumala, jak často studenti využívají sociální síť Facebook, uvádí Lauschman (2013). Ve studii byly zahrnuty jak odpovědi studentů, tak i skutečné měření. Samotní studenti uváděli, že na Facebooku tráví v průměru 2 hodiny a 45 minut. Ovšem z měření vyplynulo, že je to pouze 26 minut denně. Mezi důvody odlišných výsledků se může řadit skutečnost, že při internetových aktivitách je těžké sledovat čas, při kterém se uživatelé věnují různým stránkám a aktivitám.

Studie Youngové (1998, s. 5.) popisuje závislost na Internetu. Uvádí, že závislí lidé stráví průměrně na Internetu až 38,5 hodiny týdně a běžní uživatelé Internetu jen 4,9 hodin týdně.

Odborníci uvádí dvě teorie vzniku závislosti na Internetu. V prvním případě se jedná o kognitivně behaviorální model. Tento model rozlišuje dva typy problémového užívání Internetu a to specifické užívání a obecné užívání. Pod pojmem specifické problémové užívání Internetu si lze představit užívání určité Internetové aplikace, jako je například nevhodný pornografický obsah či gambling. Což lze využívat i bez přístupu na Internet.

Zatím co obecné problémové užívání Internetu zahrnuje obecné nadužívání Internetu, které je spojené s potřebou sociálního kontaktu a tudíž je toto chování vázáno přímo na Internet.

Mezi příčiny problémového užívání Internetu lze zařadit vzdálené příčiny (depresivní poruchy, poruchy vyvolané užíváním psychoaktivních látek a podobně.) a blízké příčiny (například zahnání nudy či útěk od reality a sociální izolace) Vondráčková (2013, s. 284).

V druhém případě jde o model deficitu sociální dovednosti. Podle Caplana (2003) jsou osoby s psychosociálními problémy (deprese, osamělost, úzkost) kteří vnímají sebe jako méně sociálně kompetentní. V tomto případě je pak pro ně komunikace přes Internet méně ohrožující a zábavnější než při osobním setkání. Bohužel toto není vhodné řešení z důvodu zhoršení sociální kompetence ve škole či v zaměstnání.

Ať už dojde ke vzniku závislosti na problémovém užívání Internetu z pohledu modelu kognitivně behaviorálního nebo deficitu sociální dovednosti je důležité tento problém v čas rozpoznat. Odborníci rozlišují šest základních příznaků závislostí na Internetu (Adiktologická ambulance centra adiktologie, 2010):

- *Význačnost* – Projevuje se tím, že samotný Internet nebo přímo jeho aplikace má pro uživatele velký význam a stává se středem jeho života. Takovýto jedinec například přemýšlí, co se právě děje ve hře, a to i když není zrovna online. Dále se například projevuje formou touhy být online a také chováním, kdy jedinec může například přijít pozdě do školy a zanedbávat své další povinnosti.
- *Změny nálady* – Závislý jedinec mění náladu při připojení k internetu. Tito jedinci mohou cítit uvolnění a klid či vzrušení. V opačném případě je na místě neklid, nervozita a možné deprese.
- *Tolerance* – Podobně jako u návykových látek i zde mají jedinci potřebu trávit stále více času na internetu.
- *Odvýkací příznaky* – Jedná se především o psychické stavy jedince a to nejčastěji vztek, nervozitu či smutek, jestliže nemá možnost přístupu k Internetu.
- *Konflikt* – Nadměrné užívání určitých internetových aplikací bývá v životě závislého jedince zdrojem dvou druhů konfliktů. Jde o konflikt mezilidský, kdy dochází k zanedbávání povinností i blízkých osob, což může vést například k hádkám. Další konflikt je vnitřní, který má podobu rozpolcenosti v důsledku rozhodování se mezi trávením času online a jinou aktivitou.
- *Relaps* – Relaps neboli recidiva se projevuje tím, že závislý má tendenci neustále opakovat určité vzorce závislostního chování, se kterými sám nesou-

hlasí. Například, když jedinec smaže uživatelské účty, ale po nějaké době si založí nové.

Musíme si připustit, že v současné době je závislost na Internetu stále aktuálnější a v posledních letech se rozšiřuje o další možnosti závislosti v rámci Internetu. Jedná se zejména o závislost na sociálních sítích (Grosmanová, 2006).

Jedinec si nevybuduje závislost na Internetu jako takovém, ale na jeho jednotlivých aplikacích či webových stránkách (Adiktologická ambulance centra adiktologie, 2010). Závislost na Internetu zatím není, přes snahu zahraničních odborníků, klasifikována jako oficiální nemoc. Americká psycholožka Youngová (2010) se pokusila o vytvoření kritérií, které by tuto problematiku dokázaly ověřit a snaží se o zařazení závislosti na Internetu a sociálních sítích zařadit mezi duševní poruchy.

I když dosud není závislost na Internetu odborníky klasifikována jako oficiální psychická nemoc, někteří se již pokusili rozdělit ji do různých typů. Jedná se o tři hlavní skupiny a to závislost na online hrách (např. střílečky), závislost na online komunikacích (např. sociální sítě) a závislost na stránkách s pornografickým obsahem (Adiktologická ambulance centra adiktologie, 2010).

3.6 Sociální síť Facebook

Sociální síť je charakterizována jako propojená důvěrná skupina podobně smýšlejících lidí. Komunikace nemusí probíhat jen mezi dvěma uživateli, ale jednotlivec může komunikovat s celou skupinou. Tyto skupiny mají určité vazby, ať už se jedná o přátelství, práci či školu. Pro vstup do sociální sítě se musí uživatel nejprve zaregistrovat a vytvořit vlastní profilovou stránku. V této profilové stránce pak uvádí svoje fotografie, videa a také osobní informace, které sdílí s ostatními lidmi. Sdílení těchto osobních dat probíhá pouze na základě povolení přístupu na profilovou stránku. Samotný uživatel si nastaví patřičná zabezpečení, včetně míry přístupu informací ostatním uživatelům dané sociální sítě (Nováková, 2009; Boronová, 2011).

Tímto pak vzniká propojená síť lidí, kteří mezi sebou mohou komunikovat, komentovat si příspěvky a podobně. Sociální síť nabízí svým uživatelům i možnost vedlejších služeb jako je hraní online her, hodnocení filmů či různé testování a dal-

ší (Nováková, 2009). Jedním z klíčů úspěchu Facebooku je snadnost s jakou lze najít a přidat nové přátele. Není pochyb, že 21. století je érou online sociálních sítí.

Jednou z nejvýznamnějších sociálních sítí, jak již bylo výše uvedeno, je Facebook. Stále víc lidí se ubírá k zakládání profilů na internetových sociálních sítích, které alespoň umožňují virtuální spojení s přáteli. Bohužel, v mnoha případech si zpětně uvědomíme, že místo toho abychom s Facebookem ušetřili čas po různých návštěvách svých přátel je tomu přesně naopak.

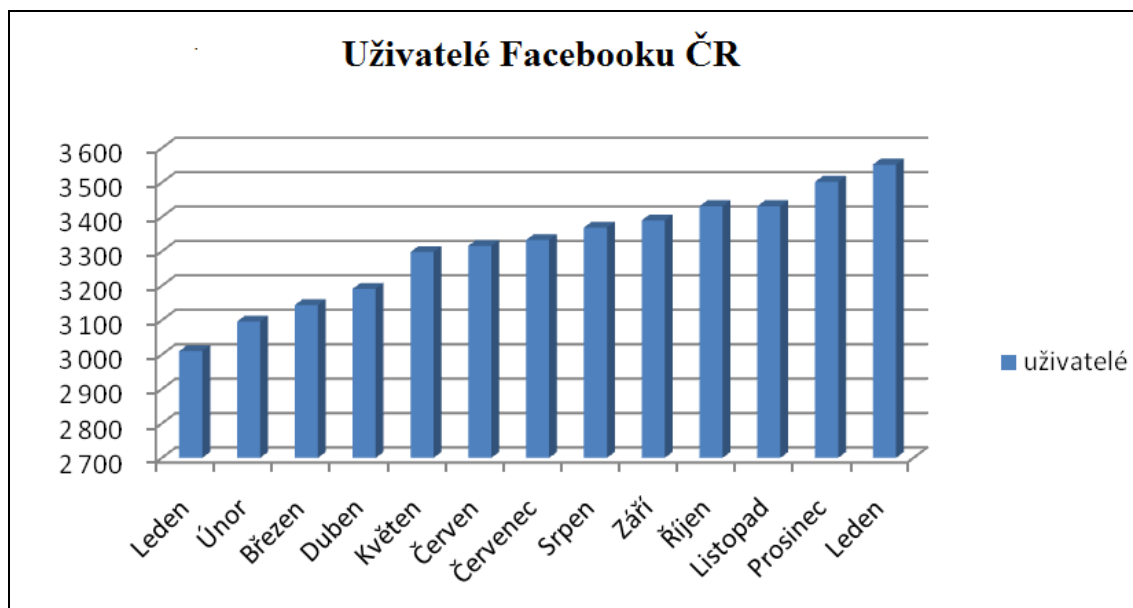
3.6.1 Historie Facebooku

V únoru 2004 byl založen komunitní server, jehož mottem bylo „*Facebook vám pomáhá spojit se a sdílet s lidmi ve vašem životě.*“. Původně byl založen jako sdružení studentů Harvardské univerzity a jeho tvůrcem je Mark Zuckerberg (Facebook, 2014).

V roce 2006 byl již portál přístupný pro všechny osoby starší třináct let. O rok později měla sociální síť Facebook přes 57 milionů aktivních členů. V dalších letech uživatelů hojně přibývalo a v roce 2012 počet aktivních uživatelů Facebooku překročil miliardu. Na oficiálních stránkách Facebooku lze nalézt i různé statistické údaje, jako například až 874 milionů uživatelů se připojují přes mobilní produkty Facebooku. Denně je v průměru 727 milionů aktivních uživatelů. K datu 30. 9. 2013 využívalo Facebook 1190 milionů uživatelů (Facebook, 2014). Můžeme tedy tvrdit, že Facebook se stal fenoménem a to v celosvětovém měřítku.

3.6.2 Sociální síť Facebook v České republice

V Obr. 2 jsou uvedeny statistické údaje z roku 2012. Česká republika má k tomuto roku 3,55 mil. uživatelů Facebooku. Oproti roku 2012 bylo v roce 2011 registrováno 3,09 mil. uživatelů. Procentuální zastoupení dle pohlaví je 48 % mužů a 52 % žen (CZSO.cz, 2013). V červnu v roce 2013 v České republice bylo dosaženo hranice 4 mil. uživatelů sítě Facebook (Václavek, 2013).

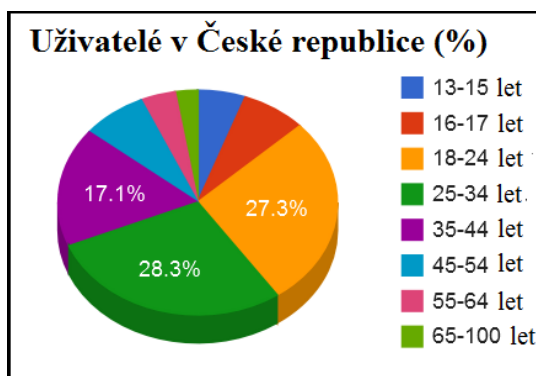

Obr. 2 Uživatelé Facebooku ČR

Zdroj: (SZSO.cz)

Z těchto údajů je zřejmé, že fenomén Facebook plně zasáhl i Českou republiku stejně jako jiné země. Nejvíce uživatelů, jak již bylo uvedeno výše, mají Spojené státy americké a to 155 mil. uživatelů (CZSO.cz, 2013).

V následujícím obrázku Obr. 3 je graf s věkovým zastoupením uživatelů sítě Facebook pro Českou republiku v roce 2013. Největší zastoupení 28,3 % je u věkové kategorie 25 – 34 let. Následuje věkovou kategorii 18 – 24 let s 27,3 % (checkfacebook.com, 2013). Pro tuto bakalářskou práci jsou podstatní uživatelé ve věku 15 až 25 let.

Obr. 3 Uživatelé v České republice

Zdroj: (checkfacebook.com, 2013)

4 Realizace průzkumného šetření

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na úvod do problematiky daného tématu a především na podání informací o možných příčinách vzniku závislosti na sociálních sítích, konkrétně síti Facebook a případně jiných. Následující část se zaměřuje na realizaci průzkumného šetření, rozboru, vyhodnocení a interpretace získaných dat.

4.1 Cíl průzkumného šetření

Dnešní doba moderních komunikačních technologií nám přináší kromě velkého množství pozitiv i negativa. Tato negativita mohou být i například v podobě závislosti na sociální síti Facebook.

Cílem průzkumného šetření je na základě získaných dat zjistit, jestli mají žáci předpoklady k návykovému chování ve vztahu k sociální síti Facebook. V rámci průzkumného šetření byly zjišťovány informace ohledně užívání této sítě z hlediska stráveného času a volného času.

Předpoklady průzkumného šetření jsou:

- Sociální síť Facebook slouží žákům středních škol především ke komunikaci s vrstevníky,
- současná doba umožňuje neomezený přístup k Internetu a tudíž i k sociální síti Facebook,
- sociální síť Facebook šetří žákům čas při komunikaci s přáteli,
- dlouhodobý odstup od Facebooku, tudíž i od přátel a rámce sociální skupiny, cítí žáci jako odtržení.

4.2 Průzkumné šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno na střední odborné zahradnické škole a na střední odborné průmyslové škole. Dotazníky byly předloženy v tištěné podobě prvním a čtvrtým ročníkům těchto škol. Celkově bylo předloženo 122 dotazníků a z toho bylo k výzkumu použito 106 vyplněných dotazníků. Ředitelé těchto vybraných škol byli informováni o provedení dotazníkového šetření.

Samotné vyplňování dotazníků proběhlo na koncích vyučovacích hodin. Na odborné Zahradnické škole byly dotazníky předloženy v hodině krajinářství a Základech zahradnictví. Při samotném vyplňování byli přítomni vyučující a autor bakalářské práce. V případě střední odborné průmyslové školy byly dotazníky vyplňovány na koncích hodin anglického jazyka za účasti učitelů. Shodou okolností v hodině angličtiny u čtvrtých ročníků se právě probíralo téma Facebook.

Žákům prvních a čtvrtých ročníků bylo vysvětleno, za jakým účelem se provádí šetření a byli poučeni o způsobu vyplňování. V průběhu vyplňování dotazníků nebyl vznesen žádný dotaz týkající se případných nejasností. Po vyplnění dotazníků byly dotazníky vybrány vyučujícími učiteli.

Tab. 1 Dotazníkové šetření

	1. ročníky	4. ročník	Vyplněno	Užito pro vyhodnocení
střední Zahradnická škola	43	25	68	66
střední Průmyslová škola	22	25	47	40
celkem	65	50	122	106

Jak vyplývá z Tab. 1 celkově bylo vyplněno 122 dotazníků, bohužel z tohoto počtu bylo 16 dotazníků vyřazeno z důvodu nesprávného vyplnění. Především se jednalo o nevyplnění položky v dotazníku či zaškrtnutí více odpovědí.

4.2.1 Použitá technika sběru dat

Ke sběru dat byla použita metoda dotazování, technika dotazníku. Hlavními přednostmi průzkumného šetření je získání velkého počtu respondentů za krátkou dobu.

Vybraným skupinám respondentů byl předložen dotazník, který obsahoval sedmnáct otázek, včetně úvodu a závěrečného poděkování za vyplnění dotazníku (viz. příloha A: Dotazník).

V úvodní části dotazníku jsou důvody realizace průzkumného šetření a základní údaje o autorovi.

První dvě výběrové otázky v dotazníku zjišťují identifikační údaje a to pohlaví a věk respondenta. Třetí výběrová otázka v dotazníku zjišťuje, jak často jsou respondenti na Internetu během dne. Respondent mohl zaškrtnout odpověď více než 3x denně nebo 1 – 2 x denně a jiné.

V dotaznících byly umístěny i otázky škálové. Jednou z těchto otázek je otázka číslo čtyři, která zjišťovala, za jakým účelem jsou respondenti na Internetu. Pro tuto otázku byly vybrány nejčastější činnosti na Internetu a respondenti měli očíslovat dle preferencí využívání.

Výčtová otázka číslo pět se ptá, jaké sociální sítě využívají. V této otázce mohli respondenti označit více odpovědí. Respondenti, kteří nezatrhli v dotazníku variantu A) *Facebook*, již dále ve vyplňování nepokračovali. Pro tyto čtyři respondenty, kteří variantu A) nezatrhli, bylo umístěno poděkování za vyplnění předchozích otázek. V samotném zpracování dat z průzkumného šetření byly zahrnuty i první čtyři odpovědi od těchto čtyř respondentů, kteří sociální síť *Facebook* nepoužívají.

Otázky šest až osm jsou výčtové a pro průzkumné šetření informativní. Jedná se o otázky zjišťující, z jakého důvodu si respondent založil *Facebook*, kde a prostřednictvím kterých informačních a komunikačních technologií se nejčastěji připojuje k síti *Facebook*.

Další část dotazníku byla zaměřena na sociální síť *Facebook*. Výběrové otázky číslo 9. a 11. se zaměřovaly na čas strávený na *Facebooku*. Otázky 10. a 16. se zaměřovaly na to, zda respondenti zaznamenávají psychické změny bez možnosti přístupu na *Facebook* a potřebu být na *Facebooku* i na své dovolené s rodiči. Další výčtové otázky číslo 12. a 13. zjišťovaly, jestli respondenti bývají na *Facebooku* déle než zamýšleli a zda něco důležitého nepromeškali. Čtrnáctá otázka zjišťuje, zda *Facebook* využívají jako způsob úniku od problémů. Poslední škálové otázky 15. a 17. zjišťují, jaké činnosti nejčastěji dělají respondenti na *Facebooku* a jak tráví svůj volný čas. V dotazníku byly otázky 9. – 14. a otázka 16. tvořeny obdobně, jako otázky sloužící ke zjišťování závislosti na alkoholu či jiné závislosti. Závěrem dotazníku je uvedeno poděkování za vyplnění dotazníku.

Samotné vyhodnocování dotazníků bylo provedeno pomocí jednoduchých statistických metod absolutní a relativní četnosti. Získaná data byla pomocí programu MS Excel zpracována do přehledných tabulek, kde jsou uvedena zjištěná data zvláště pro první a čtvrté ročníky. Dále pak byly vytvořeny koláčové grafy, také pro první a čtvrté ročníky, které názorněji prezentují zastoupení odpovědí respondentů.

4.2.2 Interpretace průzkumného šetření

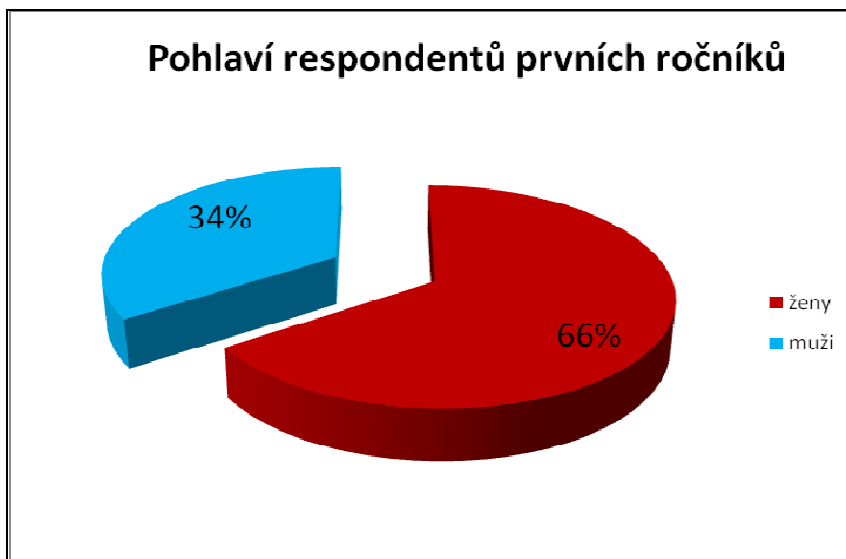
Pohlaví respondentů

Bylo zpracováno 106 dotazníků vyplněných respondenty prvními a čtvrtými ročníky. V Tab. 2 jsou uvedeny absolutní a relativní četnosti respondentů dle pohlaví. Také jsou uvedeny samostatně data prvními a čtvrtými ročníky. V prvními ročníci bylo 61 respondentů a ve čtvrtých ročníci 45 respondentů.

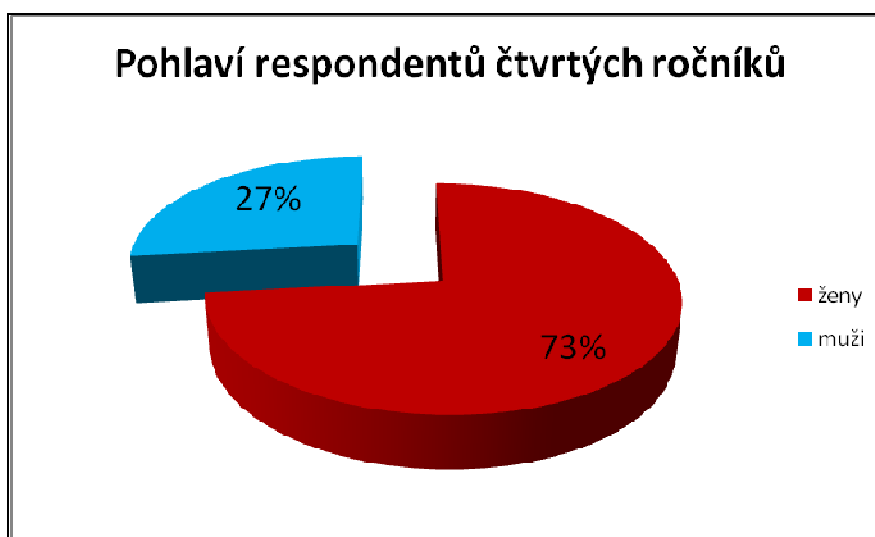
Tab. 2 Pohlaví respondentů

odpovědi	ročník 1.		ročník 4.	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)	absolutní četnost	relativní četnost (%)
ženy	40	65,57	33	73,33
muži	21	34,43	12	26,67
celkem	61	100	45	100

Obr. 4 Pohlaví respondentů prvních ročníků

Obr. 5 Pohlaví respondentů čtvrtých ročníků

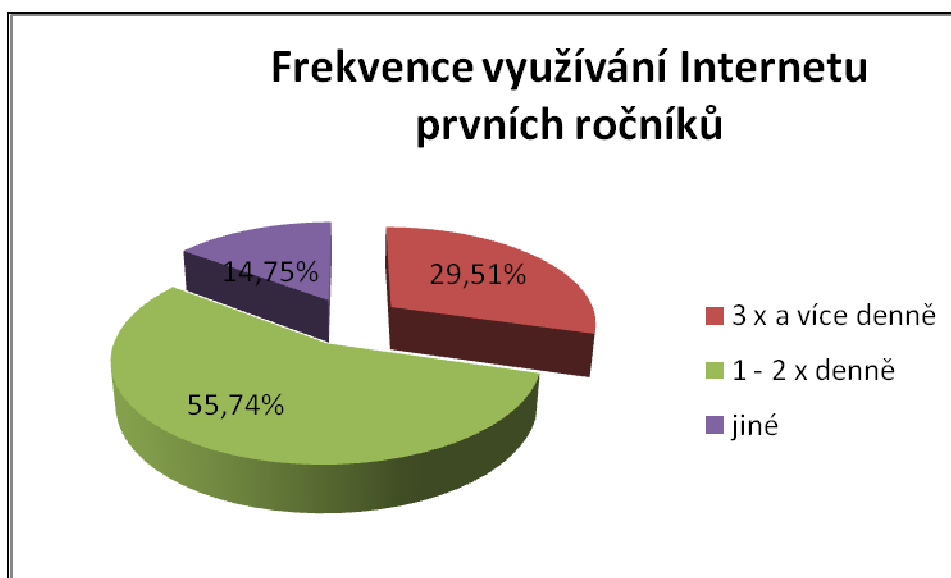
V Obr. 4 je znázorněno složení respondentů dle pohlaví prvních ročníků. Zastoupení žen zde bylo v převaze a to 66 % oproti 34 % mužů. Velmi podobně tomu bylo i ve čtvrtých ročnících, jak vyplývá z Obr. 5, kde bylo 73 % respondentů žen a 27 % mužů.

Frekvence využívání Internetu

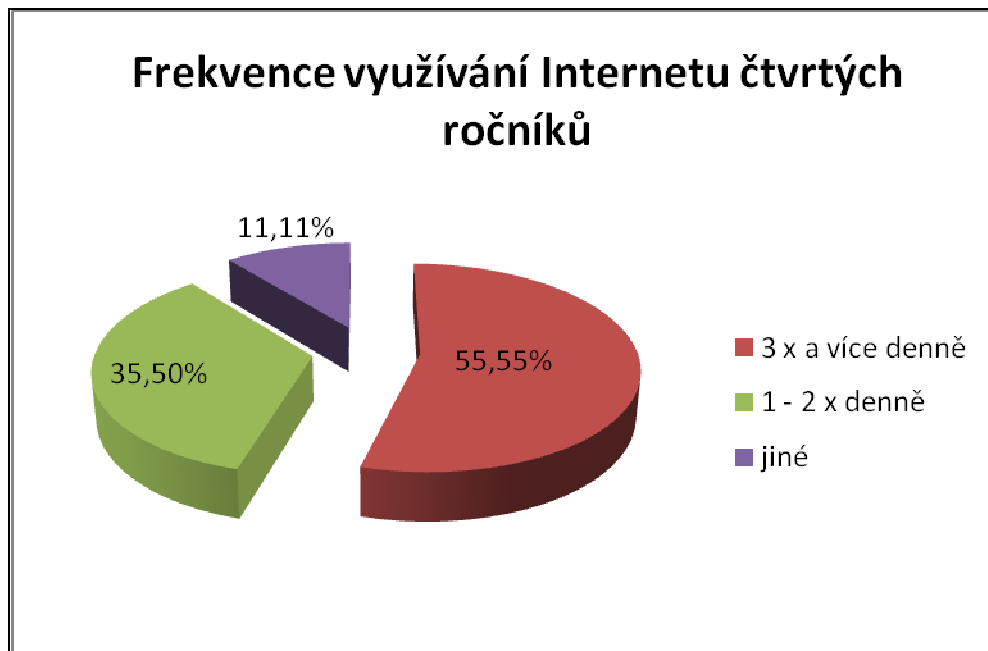
Další otázkou v dotazníku bylo „*Jak často jsi na Internetu?*“ Mezi možnými odpověďmi bylo: A) *velmi často až 3 x denně*, B) *1 – 2 x denně* a otevřená odpověď C) *jiné*. V níže uvedené Tab. 3 jsou absolutní a relativní četnosti odpovědí respondentů prvních a čtvrtých ročníků dvou středních škol. Pod odpovědí C) *jiné*, respondenti nejčastěji uváděli 3 – 6 x do týdne. Z Tab. 3 vyplývá, že nejvíce respondentů využívá Internetu jednou až dvakrát denně.

Tab. 3 Frekvence využívání Internetu

odpo- vědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	13	31,71	16	64,00	5	25,00	8	40,00
B	22	53,66	7	28,00	12	60,00	9	45,00
C	6	14,63	2	8,00	3	15,00	3	15,00
suma	41	100	25	100	20	100	20	100

Obr. 6 Frekvence využívání Internetu prvních ročníků

Obr. 7 Frekvence využívání Internetu čtvrtých ročníků

V Obr. 6 je uvedeno procentuální zastoupení odpovědí prvních ročníků. První ročníky volily nejčastěji odpověď B) a to 55,74 %. Druhou nejčastější odpovědí byla odpověď A) a to 29,51 %. Mezi odpověďmi C) *jiné*, byly nejčastěji uváděny odpovědi několikrát do týdne.

Naopak čtvrté ročníky uváděly nejčastěji odpověď A) 55,55 % jak je vidět na Obr. 7. Odpověď B) zvolilo 35,50 % respondentů.

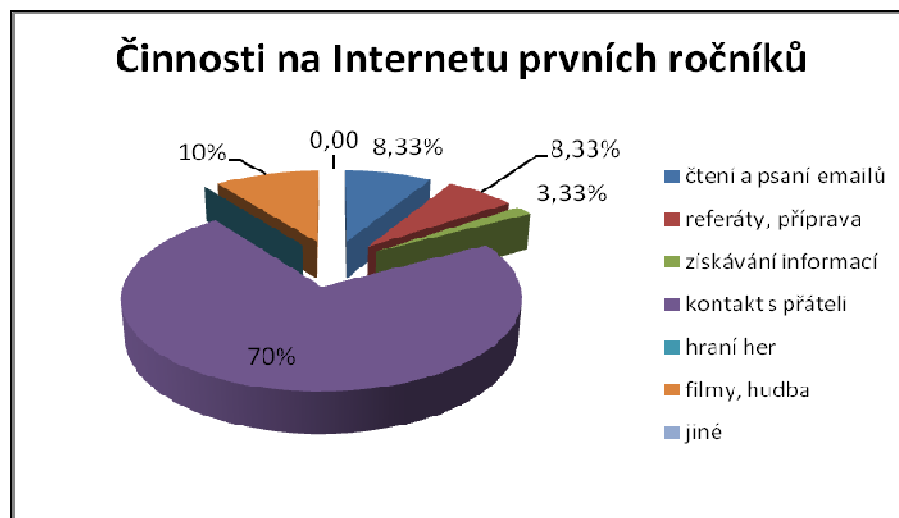
Činnosti na Internetu

Další otázkou v dotazníku je: „*Za jakým účelem jsi na Internetu?*“ Respondenti seřadili nejčastější činnosti, které provozují na Internetu. Mezi odpověďmi byly uvedeny činnosti jako: A) *čtení a psaní emailu*, B) *pracovní činnosti (referáty, přípravy)*, C) *získávání informací*, D) *kontakt s přáteli*, E) *hraní her*, F) *sledování videí a poslech hudby* a G) *jiné činnosti*.

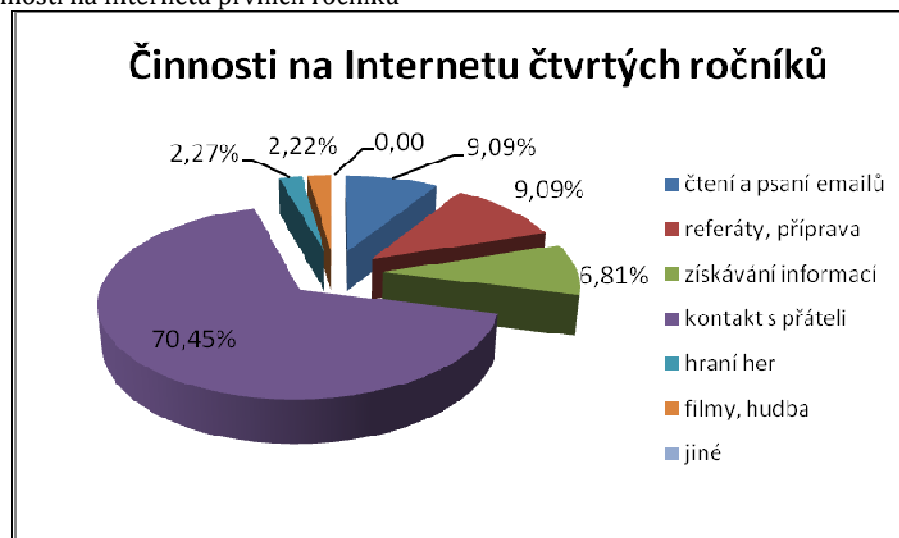
V uvedené Tab. 4 Činnosti na Internetu jsou vyjádřeny výsledky v absolutní a relativní četnosti. I zde jdou data získaná z dotazníku zobrazena jednotlivě od prvních a čtvrtých ročníků. Z tabulky je jednoznačně patrné, že žáci upřednostňují v činnostech na Internetu kontakt s přáteli. V prvním ročníku střední Zahradnické školy odpovědělo pět respondentů, že na prvním místě v činnostech na Internetu preferují A) *čtení a psaní emailů*. Dalších pět respondentů preferuje F) *sledování videí a poslech hudby*. I čtyři respondenti ve čtvrtých ročnících střední Zahradnické školy upřednostňují A) *čtení a psaní emailů*. U této otázky nebyla zahrnuta, ani v jednom případě, odpověď G) *jiné činnosti*.

Tab. 4 Činnosti na Internetu

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	5	12,20	4	16,00	0	0,00	0	0,00
B	4	9,76	3	12,00	2	10,00	1	5,00
C	0	0,00	2	8,00	2	10,00	1	5,00
D	27	65,85	15	60,00	15	75,00	16	80,00
E	0	0,00	1	4,00	0	0,00	0	0,00
F	5	12,20	0	0,00	1	0,00	2	10,00
G	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
suma	41	100,00	25	100,00	20	95,00	20	100,00

Obr. 8 Činnosti na Internetu prvních ročníků

Obr. 9 Činnosti na Internetu čtvrtých ročníků

Celkové zhodnocení prvních a čtvrtých ročníků je uvedeno v Obr. 7 a 8. S velkou převahou v obou případech je návštěva Internetu za účelem kontaktu s přáteli. Mezi dále uváděné činnosti patří v prvních ročnících příprava do školy, čtení a psaní emailů. Ve čtvrtých ročnících je to sledování filmů a poslouchání hudby.

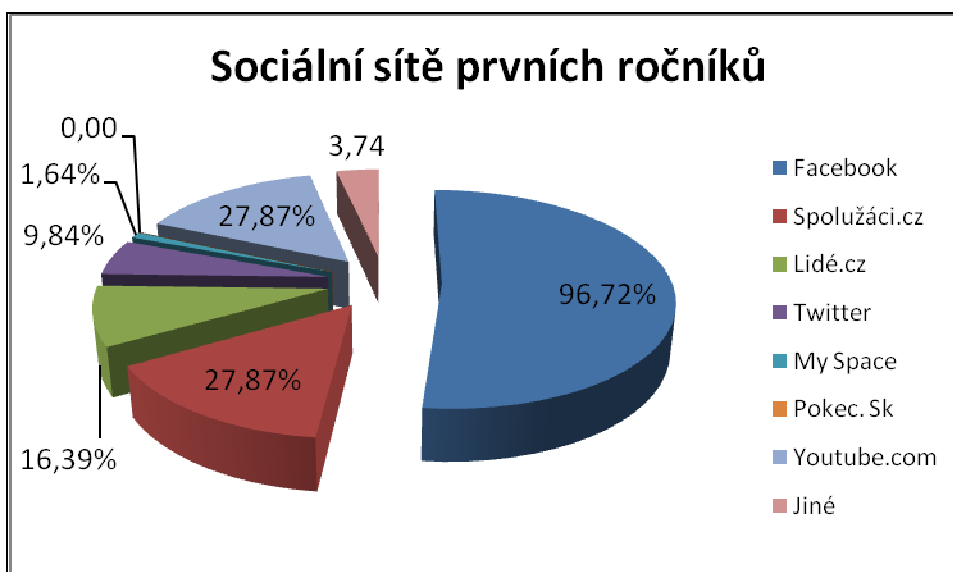
Sociální sítě

Pod číslem pět se v dotazníku nachází otázka, které sociální sítě respondent využívá. V případě této otázky mohli respondenti zaškrtnout více odpovědí. Ti respondenti, kteří nezatrhli, že využívají síť Facebook, ve vyplňování již dále nepokračovali. Mezi návrhy odpovědí byly vybrány známé sociální sítě jako již zmíněný A) Facebook, B) Spolužáci.cz, C) Lidé.cz, D) Twitter, E) My Space, F) Pokec.sk, G) Youtube.com, J) Jiné.

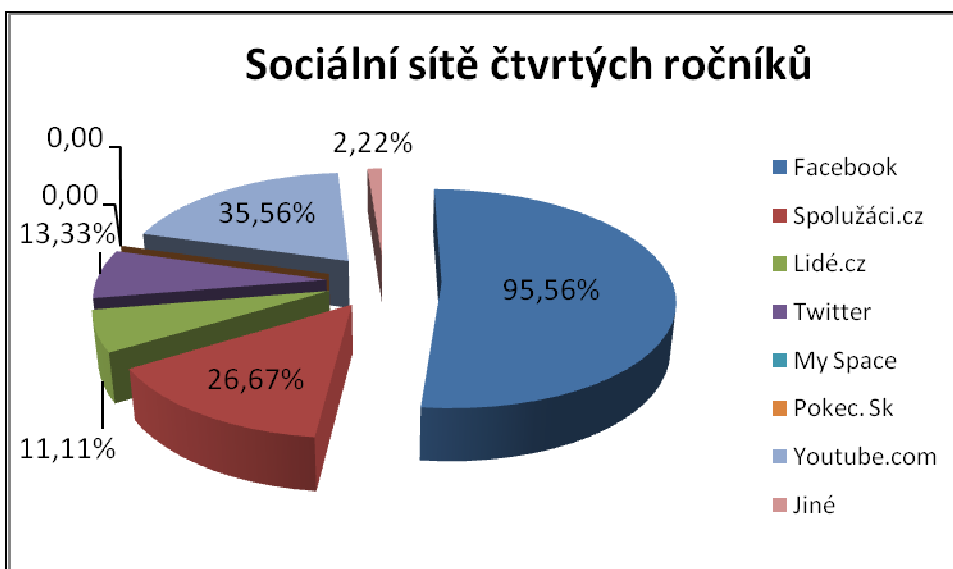
Z níže uvedené Tab. 5 vyplývá, že na prvním místě je využívanou sociální sítí Facebook, pouze 4 z celkových 106 respondentů neměli založený účet na sociální síti Facebook a tudíž dále dotazník nevyplňovali. V případě prvních ročníků střední Zahradnické školy byla druhou nejčastěji volenou odpovědí G) Youtube.com. Podobně tomu bylo i u čtvrtých ročníků této školy. V případě střední Průmyslové školy byla druhou nejčastější odpovědí prvních ročníků B) Spolužáci.cz. Čtvrté ročníky této školy jako druhou nejčastější variantu B) Spolužáci.cz a G) Youtube.com. Mezi odpověďmi jiné byly: „ICQ“.

Tab. 5 Sociální sítě

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	39	43,33	24	42,86	20	83,33	19	70,37
B	14	15,56	9	16,07	3	12,50	3	11,11
C	10	11,11	5	8,93	0	0,00	0	0,00
D	5	5,56	4	7,14	1	4,17	2	7,41
E	1	1,11	0	0,00	0	0,00	0	0,00
F	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
G	17	18,89	13	23,21	0	0,00	3	11,11
J	4	4,44	1	1,79	0	0,00	0	0,00
suma	90,00	100	56,00	100	24,00	100	27,00	100

Obr. 10 Sociální sítě prvních ročníků

Obr. 11 Sociální sítě čtvrtých ročníků

Z Obr. 10 je patrné, že žáci prvních ročníků využívají z 96,72 % sociální síť Facebook, velmi podobně jsou na tom i žáci čtvrtých ročníků 95,56% jak je vidět v grafu na Obr. 11 Dalšími využívanými sociálními sítěmi jsou Youtube.com z 27,87 % a Spolužáci.cz 27,87 % v případě prvních ročníků. U čtvrtých ročníků převažovala na druhém místě odpověď Youtube.com 35,56 % a Spolužáci.cz v 26,67 %.

Důvody pro založení sítě Facebook

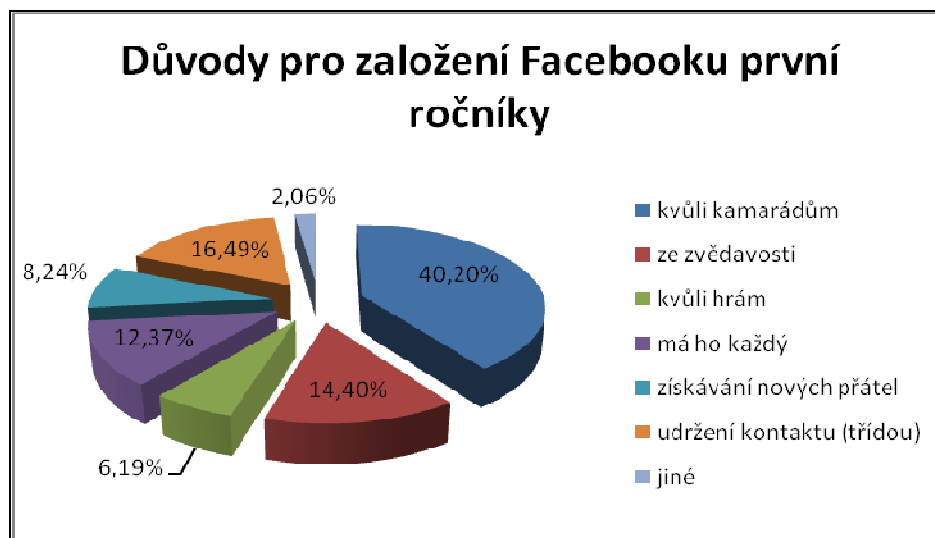
Následující otázka v dotazníku byla výčtová a týkala se důvodu založení sociální sítě Facebook. Mezi možnými odpověďmi, které mohli respondenti zaškrtnout, bylo: A) *kvůli kamarádům*, B) *ze zvědavosti*, C) *kvůli hrám*, D) *protože ho má každý*, E) *k získávání nových přátel*, F) *udržení kontaktu (s třídou)*, G) *jiný důvod*. Žáci mohli zatrhnout více možných odpovědí.

Respondenti v této otázce mohli zatrhnout více variant. V následující Tab. 6 Důvody pro založení sítě Facebook je uvedena absolutní a relativní četnost odpovědí respondentů. Z tabulky je zřejmé, že respondenti si převážně zařizovali Facebook z důvodu A) *kvůli kamarádům*. Takto učinilo 23 respondentů z prvních ročníků a 17 respondentů ze čtvrtých ročníků střední Zahradnické školy. V podobné převaze byly i odpovědi u prvních ročníků a čtvrtých ročníků střední Průmyslové školy. Druhou nejčastější odpovědí v případě prvních ročníků st. Zahradnické školy byla odpověď F) *udržení kontaktu (s třídou)*. Zatímco v druhém případě první ročníky volily druhou nejčastější odpověď B) *ze zvědavosti*. V případě čtvrtých ročníků střední Zahradnické školy byla druhá nejčastější odpověď D) *protože ho má každý* a v případě druhé školy čtvrté ročníky volily G) *jiné*. V odpovědi G) *jiné důvody* byly často vypisovány odpovědi: „*Kvůli slečně.*“, „*Kvůli holkám.*“, „*Založila mi ho kamarádka.*“ a „*Kvůli škole.*“

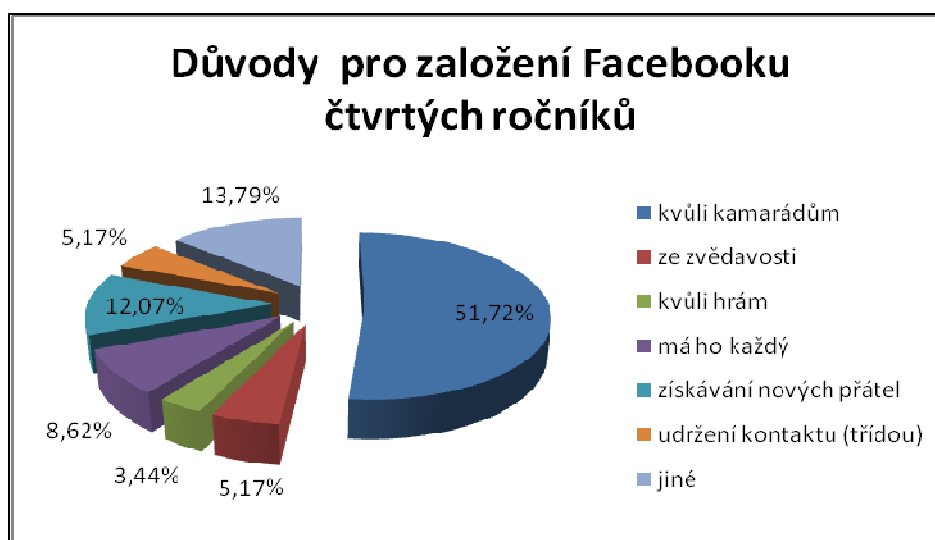
Tab. 6 Důvody pro založení sítě Facebook

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	23	33,82	17	58,62	16	55,17	13	44,83
B	10	14,71	1	3,45	4	13,79	2	6,90
C	3	4,41	0	0,00	3	10,34	2	6,90
D	11	16,18	4	13,79	1	3,45	1	3,45
E	5	7,35	2	6,90	3	10,34	5	17,24
F	14	20,59	3	10,34	2	6,90	0	0,00
G	2	2,94	2	6,90	0	0,00	6	20,68
suma	68	100	29	100	29	100	29	100

Obr. 12 Důvody pro založení Facebooku první ročníky

Obr. 13 Důvody pro založení Facebooku čtvrtých ročníků

Shrnutí výsledků prvních a čtvrtých ročníků je uvedeno procentuálně v následujících Obr. 12 a 13. Jak již bylo zmíněno, 40,20 % respondentů z prvních ročníků zvolilo odpověď A) *kvůli kamarádům*. Dále 16,49 % respondentů volilo odpověď E) *udržení kontaktu s třídou*. Zatímco v Obr. 13 převládala odpověď A) *kvůli kamarádům* s 51,72 %. Druhým největším zastoupením s 13,79 % byla odpověď G) *jiné*, která se především týkala navazování partnerských vztahů.

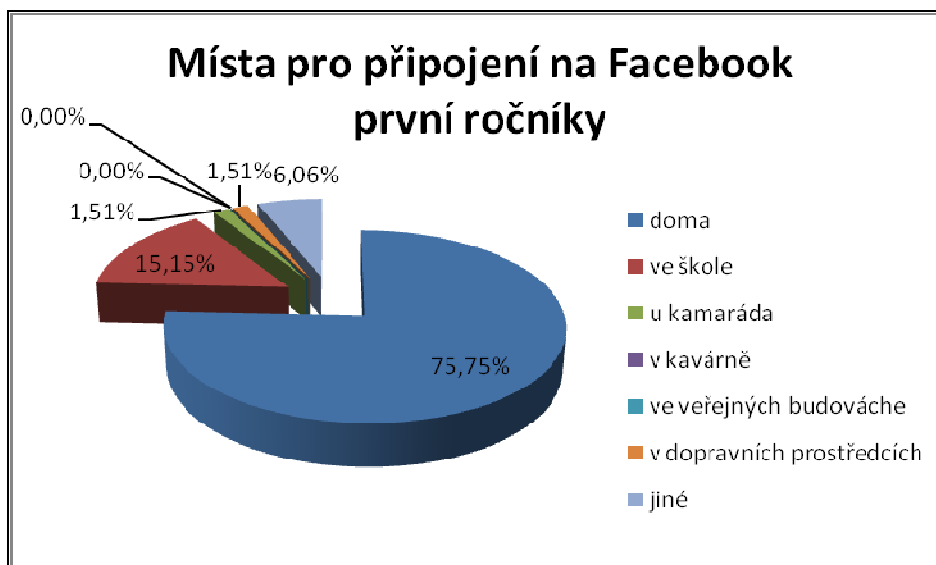
Místa připojení na Facebook

Mezi další otázky zařazené v dotazníku patří i výčtová otázka „Kde se nejčastěji připojuješ na Facebook?“. Tato otázka byla do dotazníků zařazena z důvodu ověření, zda respondenti využívají Facebook pouze ve svém volném čase v prostorách domova, či ve škole. Jako navržené odpovědi byly A) *doma*, B) *ve škole*, C) *u kamaráda*, D) *v kavárně*, E) *ve veřejných budovách*, F) *v hromadných dopravních prostředcích*, G) *jiné*. I u této otázky mohli respondenti zaškrtnout více odpovědí.

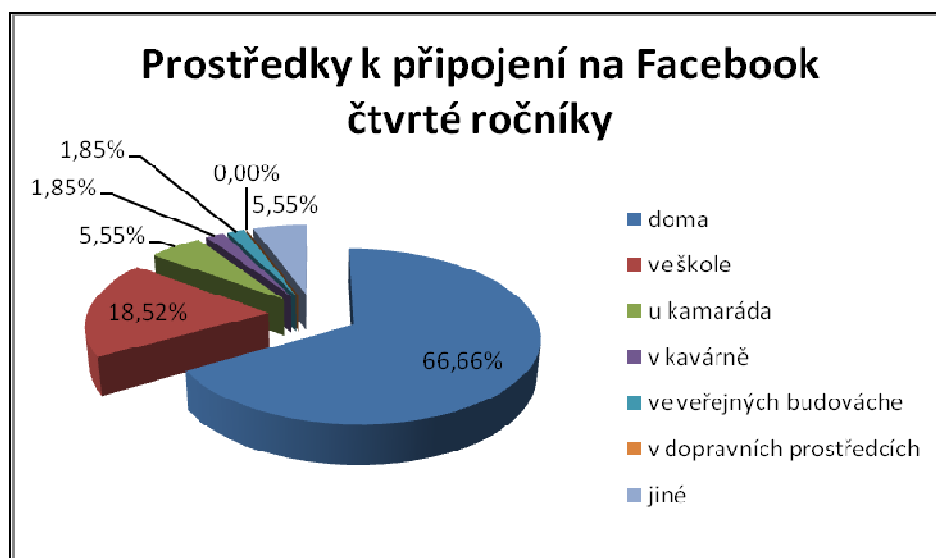
V následující Tab. 7 jsou zobrazeny absolutní a relativní četnosti odpovědí respondentů. Jak je zřejmé z tabulky převážná většina respondentů využívá sociální síť doma. Další nejčastěji zaškrťovanou odpovědí jak v prvních ročnících tak i ve čtvrtých je B) *ve škole*. Mezi odpověď G) *jiné*, žáci uváděli obvykle: „U přítele.“, „Na internátu.“, „Když čekám na zastávce.“

Tab. 7 Místa připojení na Facebook

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	36	78,26	21	60,00	14	70,00	15	78,95
B	5	10,87	6	17,14	5	25,00	4	21,05
C	1	2,17	3	8,57	0	0,00	0	0,00
D	0	0,00	1	2,86	0	0,00	0	0,00
E	0	0,00	1	2,86	0	0,00	0	0,00
F	1	2,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00
G	3	6,52	3	8,57	1	0,00	0	0,00
suma	46	100	35	100	20	95	19	100

Obr. 14 Místa pro připojení na Facebook první ročníky

Obr. 15 Prostředky k připojení na Facebook čtvrté ročníky

V uvedených Obr. 13 a 14 jsou pro názornost shrnuty odpovědi prvních a čtvrtých ročníků v procentuálním vyjádření. V porovnání prvních a čtvrtých ročníků je zřejmé, že grafy jsou si velmi podobné. Respondenti preferují využívání sociální sítě Facebook v domácím prostředí a ve škole.

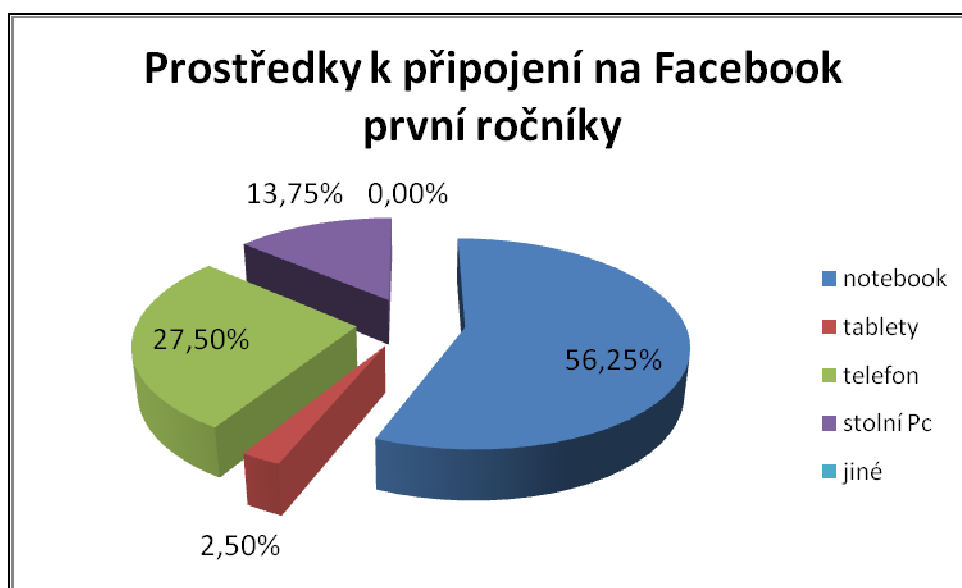
Prostředky k připojení na Facebook

Osmou výčtovou otázkou v dotazníku bylo, jakých prostředků nejčastěji respondenti využívají k připojení na sociální síť Facebook. Mezi možné odpovědi bylo zařazeno A) *notebook*, B) *tablet*, C) *telefon*, D) *stolní PC* a E) *jiné*. Otázka byla zařazena za účelem zjištění dostupnosti nových technologií a jejich využívání v souvislosti se sociální sítí Facebook. I zde žáci zaškrtovali více odpovědí.

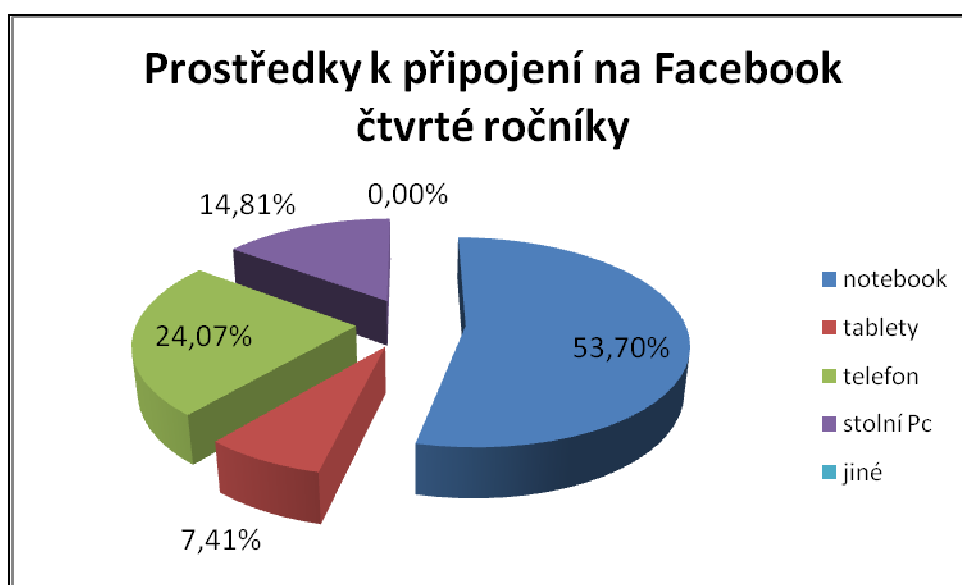
V níže uvedené Tab. 8 jsou absolutní a relativní četnosti odpovědí respondentů, zvláště prvních a čtvrtých ročníků. Z tabulky je zřejmé, že nadpoloviční většina respondentů využívá pro připojení na Facebook notebook. Druhou nejčastější odpovědí bylo C) *telefon*. Jak je také zřejmé z uvedených hodnot, jen malá část respondentů uvedla odpověď D) *stolní PC*. Je zřejmé, že v dnešní době jsou informační a komunikační technologie běžně dostupné.

Tab. 8 Prostředky k připojení na Facebook

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	30	50,85	18	51,43	15	71,43	11	57,89
B	2	3,39	3	8,57	0	0,00	1	5,26
C	19	32,20	9	25,71	3	14,29	4	21,05
D	8	13,56	5	14,29	3	14,29	3	15,79
E	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
suma	59	100	35	100	21	100	19	100

Obr. 16 Prostředky k připojení na Facebook první ročníky

Obr. 17 Prostředky k připojení na Facebook čtvrté ročníky

V uvedených Obr. 16 a 17 jsou vyhodnocená data pro první a čtvrté ročníky. Grafy na obrázcích jsou si podobné. Jak již bylo uvedeno, nejčtenější odpovědí bylo využívání Facebooku přes notebook a to v 56,25 % u prvních ročníků a v 53,70 %

u čtvrtých ročníků. Druhou nejčastější odpovědí byly telefony a to 27,50 % v prvních ročnících a 24,07 % ve čtvrtých ročnících.

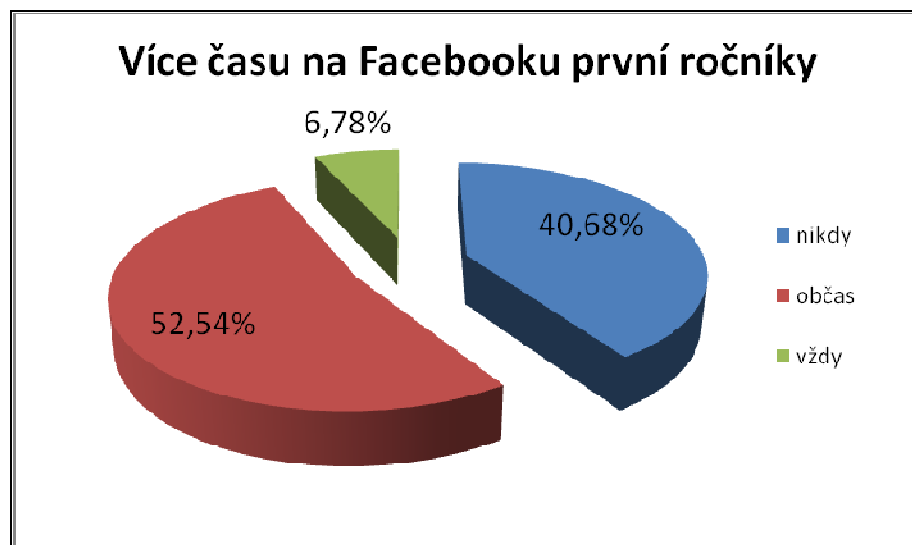
Více času na Facebooku

Následující část dotazníku se skládá z otázek, které se zaměřují na potenciální závislost na sociální síti Facebook. Mezi tyto otázky patří i výběrová otázka: „Máš pocit, že na Facebooku trávíš stále více času?“. Respondenti mohli zaškrtnout pouze jednu odpověď a měli na výběr z odpovědí A) *nikdy*, B) *občas* a C) *vždy*.

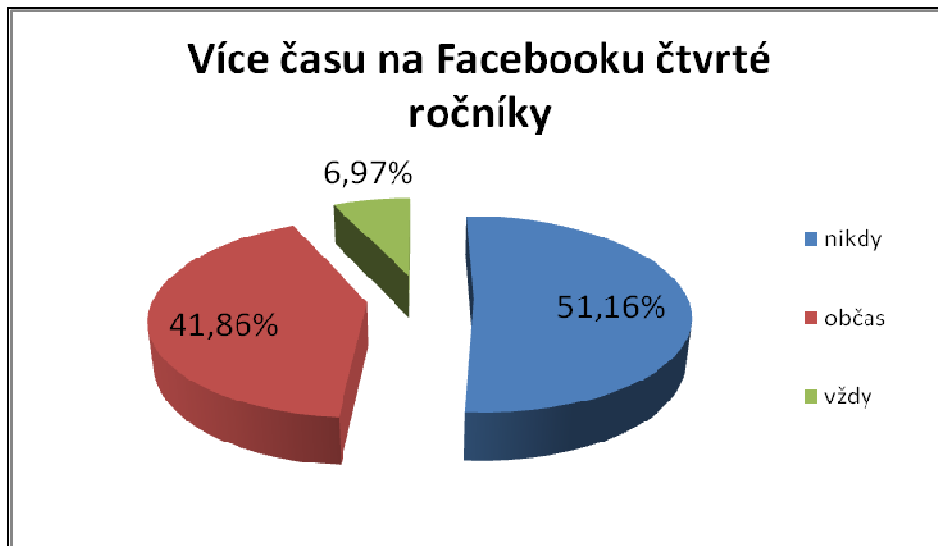
Z Tab. 9 Více času na Facebooku, je zřejmé, že v případě prvního a čtvrtého ročníků střední Zahradnické školy byly nadpoloviční odpovědi B) *občas*. V případě prvního ročníku střední Průmyslové školy tomu bylo v 50 % ovšem u čtvrtých ročníků této školy byly převažující odpovědi v 57,89 % pro odpověď A) *nikdy*.

Tab. 9 Více času na Facebooku

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	17	41,46	11	45,83	7	38,89	11	57,89
B	22	53,66	12	50,00	9	50,00	6	31,58
C	2	4,88	1	4,17	2	11,11	2	10,53
suma	41	100	24	100	18	100	19	100

Obr. 18 Více času na Facebooku první ročníky

Obr. 19 Více času na Facebooku čtvrté ročníky

V uvedených Obr. 18 a 19 jsou vyhodnocená data zvláště pro první a čtvrté ročníky. První ročníky volily nejčastěji odpověď B) *občas* z 52,54 % a čtvrté ročníky tuto odpověď zvolily v 41,86 %. Druhou nejčastější odpovědí u prvních ročníků byla 40,68 % A) *nikdy* a u čtvrtých ročníků tato odpověď byla v 51,16 %. Podobné procento zastoupení jak u prvních tak i čtvrtých ročníků měla odpověď C) *vždy* 6,78 % a 6,97 %.

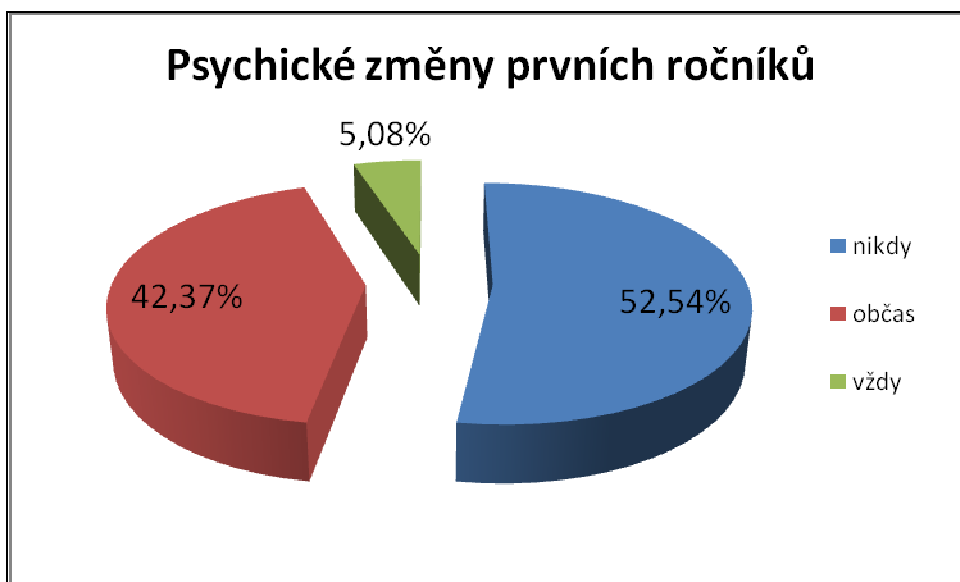
Psychické změny

Desátá otázka byla zaměřena, zda respondenti mají pocit nervozity, nálado-
vosti či neklidu, když nemají možnost připojení k Internetu. Mezi odpovědi byly
zařazeny varianty A) *nikdy*, B) *občas* a C) *vždy*. Změny psychické nálady jsou jedním
z kritérií určující závislost na Internetu, jak uvádí Adiktologická ambulance centra
adiktologie.

V Tab. 10 jsou uvedeny absolutní a relativní četnosti odpovědí respondentů.

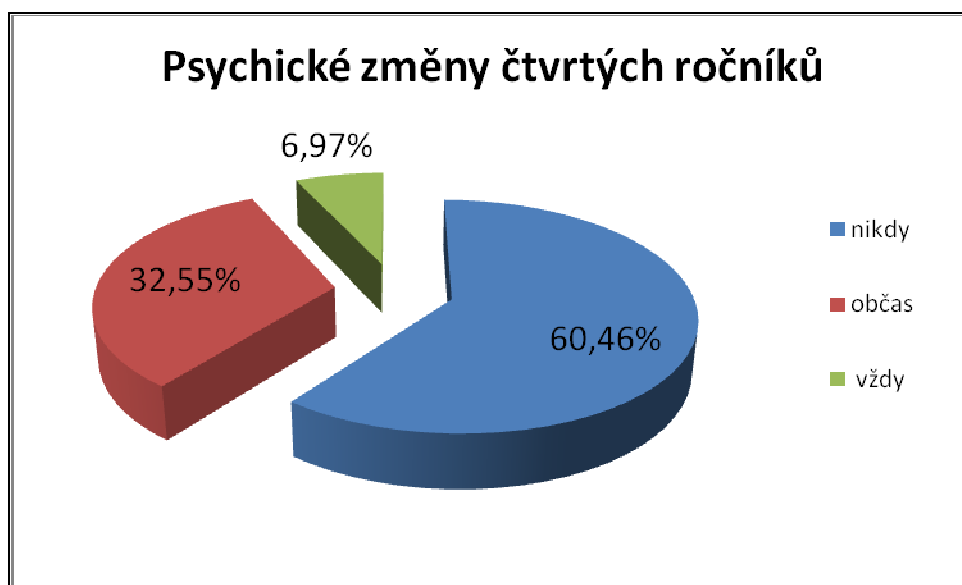
Tab. 10 Psychické změny

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	22	53,66	13	54,17	9	50,00	13	68,42
B	18	43,90	8	33,33	7	38,89	6	31,58
C	1	2,44	3	12,50	2	11,11	0	0,00
suma	41	100	24	100	18	100	19	100

Obr. 20 Psychické změny prvních ročníků

Obr. 21 Psychické změny čtvrtých ročníků

Při porovnání hodnot v Tab. 10 je zřejmé, že většina respondentů v dotazníku zaškrtnula odpověď A) *nikdy*. V případě prvních ročníků střední Zahradnické školy byla v 43,90 % označena odpověď B) *občas*. Ve čtvrtých ročnících střední Průmyslové školy nebyl nikdo z respondentů, který by označil odpověď C) *vždy*. Oproti tomu v prvních ročnících a ve čtvrtém ročníku střední Průmyslové školy tuto variantu označilo celkově šest žáků.

V Obr. 20 a 21 jsou přehledně zobrazena data z průzkumného šetření zvláště odpovědí prvních a čtvrtých ročníků. První ročníky volily odpověď A) *nikdy* z 52,54%, zatímco čtvrté ročníky z 60,46%. Odpověď, kdy respondenti zatrhli C) *vždy* byla zvolena v 5,08 % u prvních ročníků a v 6,97 % u čtvrtých ročníků.

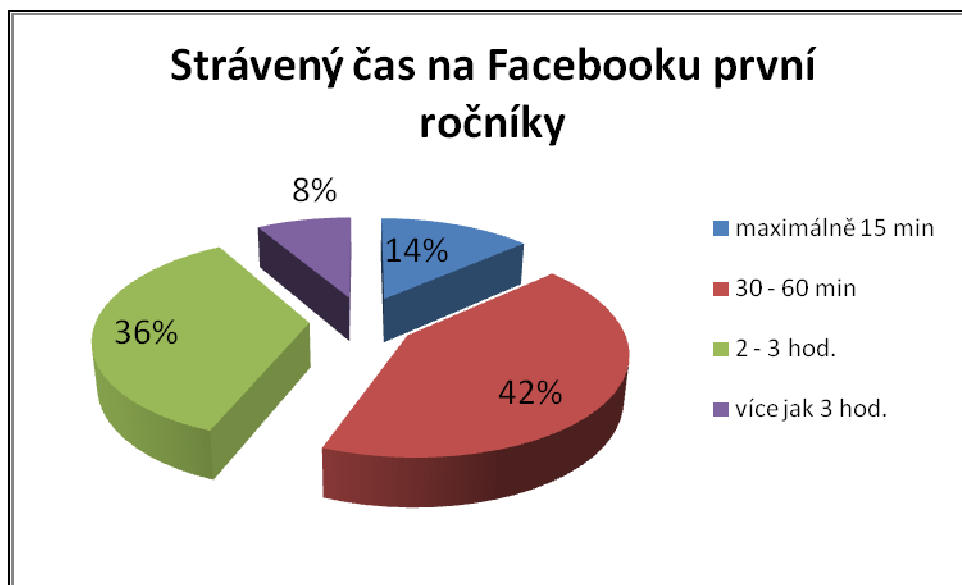
Strávený čas na Facebooku

Jednou z další výběrových otázek je: „Kolik času denně trávíš na Facebooku?“. Otázka byla zařazena pro zjištění, jak často respondenti využívají Facebook. Mezi možné varianty odpovědí bylo zařazeno: A) *maximálně 15 minut*, B) *30 – 60 minut*, C) *2-3 hodiny* a D) *více jak 3 hodiny*.

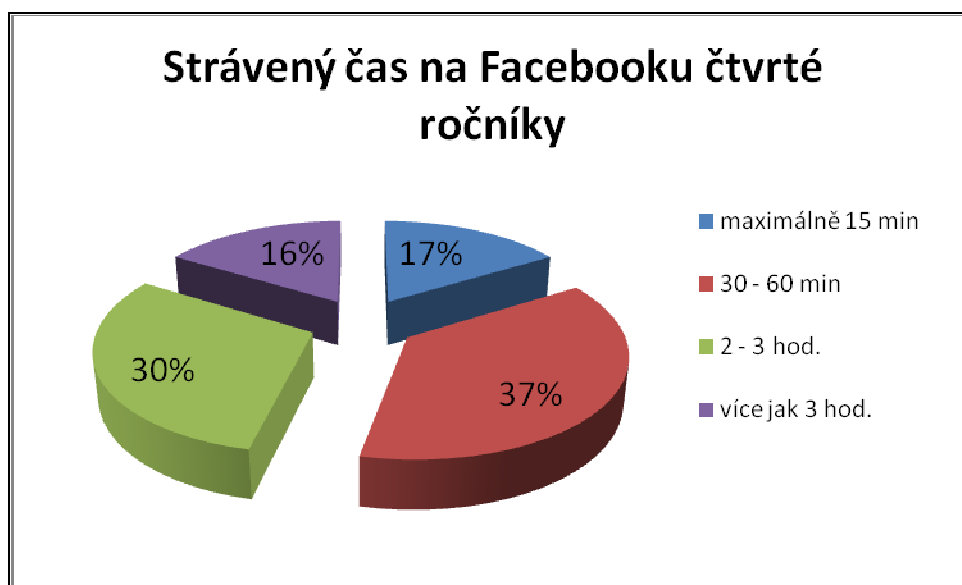
Tab. 11 uvádí absolutní a relativní četnosti výstupů dat respondentů. U prvních ročníků střední Zahradnické školy byly zaškrtnuty respondenty nejčastěji odpovědi B) *30 – 60 minut* v 15 případech a odpověď C) *2 – 3 hodiny* taktéž v 15 případech. Ve čtvrtém ročníku střední Zahradnické školy převažovala odpověď B) a to v 33,33 %. Nadpoloviční většina zaškrtnula odpověď B) v případě prvních ročníků střední Průmyslové školy. A čtvrté ročníky této školy volily taktéž odpověď B) a to v 42,11 %. Pro bakalářskou práci jsou důležitější výsledky v podobě zaškrtnuté odpovědi D) *více jak 3 hodiny*. Tuto variantu zaškrtnuli v případě prvních ročníků st. Zahradnické školy 4 žáci a v případě čtvrtých ročníků taktéž 4 žáci. Oproti tomu žáci střední Průmyslové školy trávící na sociální síti Facebook přes 3 hodiny denně byli v posledním ročníku pouze tři a v prvním ročníku jen jeden.

Tab. 11 Strávený čas na Facebooku

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	7	17,07	6	25,00	1	5,56	1	5,26
B	15	36,59	8	33,33	10	55,56	8	42,11
C	15	36,59	6	25,00	6	33,33	7	36,84
D	4	9,76	4	16,67	1	5,56	3	15,79
suma	41	100	24	100	18	100	19	100

Obr. 22 Strávený čas na Facebooku první ročníky

Obr. 23 Strávený čas na Facebooku čtvrté ročníky

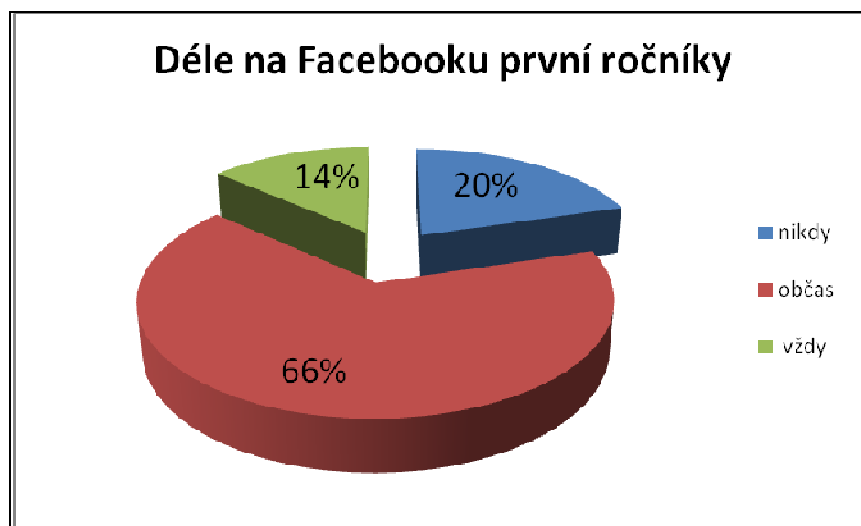
Procentuální zastoupení odpovědí jednotlivých ročníků je znázorněno v Obr. 22 a 23. Je zřejmé, že výsledky jsou si v porovnání poměrně podobné. U prvních ročníků je využívání sociální sítě Facebook více jak 3 hodiny denně v případě 8 % zastoupení a u čtvrtých ročníků je to v 16 %.

Déle na Facebooku

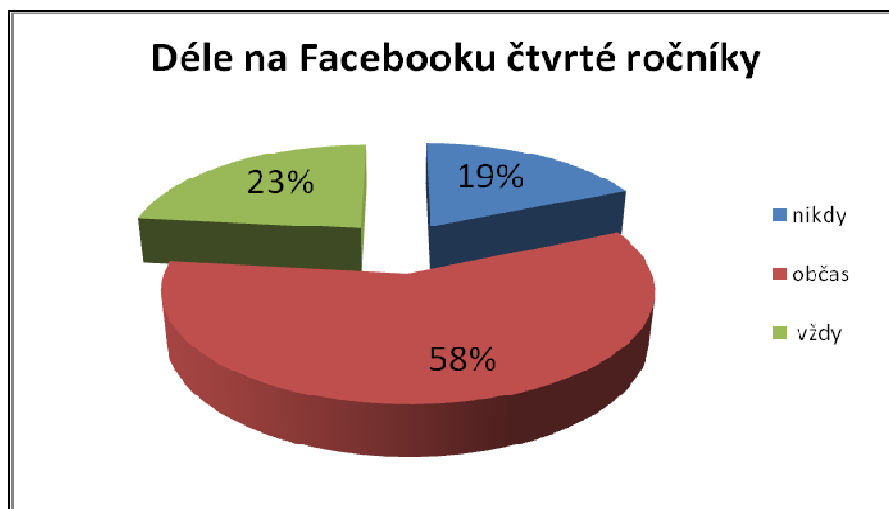
Na výše uvedenou otázku navazuje otázka číslo dvanáct: „*Býváš na sociální síti Facebook déle, než jsi původně zamýšlel(a)?*“. Respondenti mohli v této otázce zaškrtnout jednu z variant A) *nikdy*, B) *občas*, C) *vždy*.

Tab. 12 Déle na Facebooku

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	7	17,07	4	16,67	5	27,78	4	21,05
B	29	70,73	14	58,33	10	55,56	11	57,89
C	5	12,20	6	25,00	3	16,67	4	21,05
suma	41	100	24	100	18	100	19	100

Obr. 24 Déle na Facebooku první ročníky

Obr. 25 Děle na Facebooku čtvrté ročníky

Ve výše uvedené Tab. 13 *Děle na Facebooku* jsou uvedeny absolutní a relativní četnosti z průzkumného šetření prvních a čtvrtých ročníků dvou středních škol. Z tabulky je zřejmé, že nadpoloviční většina respondentů, jak prvních tak čtvrtých ročníků, zaškrtnla v dotazníku odpověď B) *občas*. Druhou nejčastěji zaškrtnutou odpovědí, u prvních ročníků střední Zahradnické školy a prvních a čtvrtých ročníků střední Průmyslové školy, byla odpověď A) *nikdy*. V případě čtvrtých ročníků střední Zahradnické školy byla druhou nejčastěji zaškrtnutou odpovědí C). Odpověď C) *vždy* zaškrtnulo více respondentů ze střední Zahradnické školy.

V Obr. 24 jsou v koláčovém grafu uvedeny procentuální hodnoty odpovědí prvních ročníků. Podobné hodnoty jsou i v Obr. 25 v případě respondentů čtvrtých ročníků. Pro bakalářskou práci je významná odpověď C) *vždy*. Tuto odpověď označili respondenti prvních ročníků v 14 % a respondenti čtvrtých ročníků v 23 %.

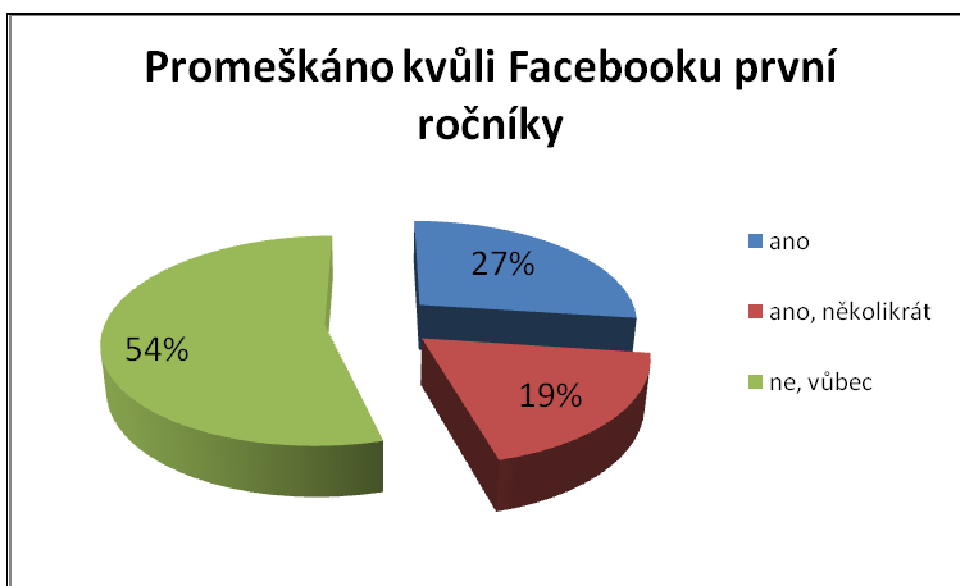
Promeškáno kvůli Facebooku

Následující výběrová otázka zjišťovala, zda respondenti někdy pomeškali něco důležitého či ošidili něco do školy kvůli pobytu na síti Facebook. Mezi možné odpovědi patřilo A) *ano*, B) *ano, několikrát* a C) *ne, vůbec*.

Z následující Tab. 13 je zřejmé, že nejčastější odpovědí bylo C) *ne, vůbec*. Kromě respondentů čtvrtých ročníků střední Průmyslové školy, byla tato odpověď zastoupena vždy z více než 50 %. Druhou nejčastější označenou odpovědí byla, nezávisle na ročníku i typu školy, odpověď A) *ano*.

Tab. 13 Promeškáno kvůli Facebooku

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	10	25,64	8	33,33	6	30,00	7	36,84
B	9	23,08	3	12,50	2	10,00	3	15,79
C	20	51,28	13	54,17	12	60,00	9	47,37
suma	39	100	24	100	20	100	19	100

Obr. 26 Promeškáno kvůli Facebooku první ročníky

Obr. 27 Promeškáno kvůli Facebooku čtvrté ročníky

Z Obr. 26 je patrné, že odpověď A) ano volilo 27 % respondentů prvních ročníků, což je jen o 8 % méně než v případě respondentů čtvrtých ročníků, jak je vidět na Obr. 27. Nejčastěji v průzkumném šetření respondenti uváděli, že nezmeškali nic důležitého zaviněním používání sociální sítě Facebook.

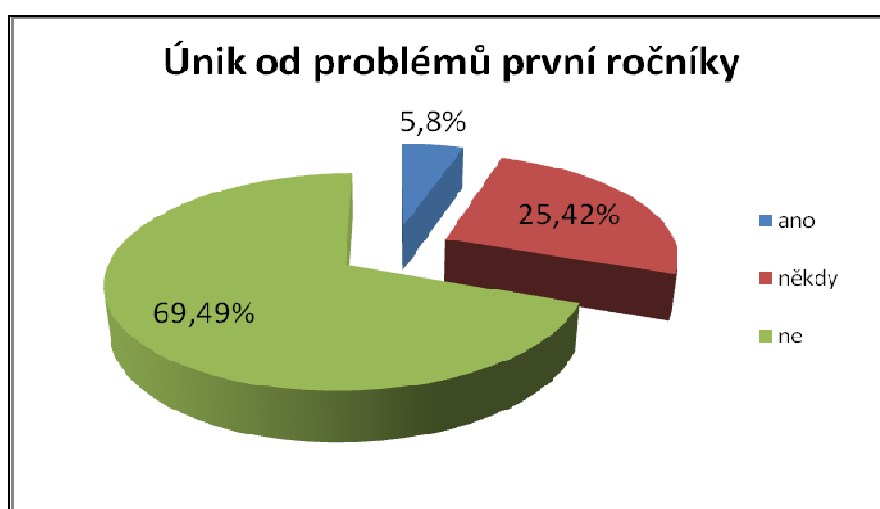
Únik od problémů

Další otázkou, na kterou respondenti odpovídali v dotazníku, byla otázka číslo čtrnáct: „Myslíš si, že využíváš Facebook jako způsob úniku od problémů a zmírnění pokleslé nálady?“. Mezi odpověďmi, z kterých měli respondenti vybrat, byly A) ano, B) někdy a C) ne. I tato otázka je řazena mezi otázky určující možnou závislost na Internetu dle Adiktologické ambulance centra adiktologie.

V níže uvedené Tab. 14 jsou absolutní a relativní četnosti odpovědí respondentů. Z tabulky je patrné, že nadpoloviční většina respondentů zvolila odpověď C) ne. Další nejčastější odpovědí byla odpověď B) někdy. V případě střední Průmyslové školy respondenti odpověď A) ano, vůbec nezatrhli. Žáci střední Zahradnické školy volili možnost A) ano pouze ve třech, respektive ve dvou případech.

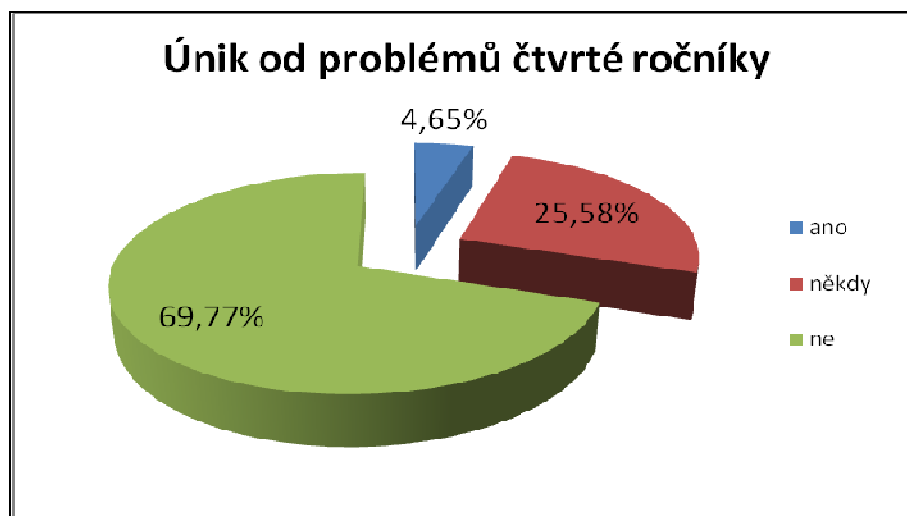
Tab. 14 Únik od problémů

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	3	7,32	2	8,33	0	0,00	0	0,00
B	11	26,83	7	29,17	4	22,22	4	21,05
C	27	65,85	15	62,50	14	77,78	15	78,95
suma	41	100	24	100	18	100	19	100

Obr. 28 Únik od problémů první ročníky

Obr. 29 Únik od problémů čtvrté ročníky

V Obr. 28 a Obr. 29 jsou graficky znázorněny procentuální odpovědi respondentů. Nejčastější odpovědí bylo u prvních i čtvrtých ročníků C) *ne* a to shodně v 69,77 % a v 69,49 %. Zastoupení odpovědi A) *ano* bylo pouze v prvním ročníku 5,8 % a 4,65 %.

Činnosti na Facebooku

V dotazníku byla umístěna i otázka: „*Jaké činnosti děláš na síti Facebook?*“ V níže uvedené Tab. 15 jsou absolutní četnosti všech respondentů. Tato tabulka byla zvolena pro snadnější názornost získaných dat.

Tab. 15 Činnosti na Facebooku

	alespoň jednou denně	2 - 3x týdně	méně jak 2x týdně	vůbec
A) Vyhledáváš nové přátele	0	3	65	36
B) Komunikuješ s přáteli	72	27	0	5
C) Domlouváš akce se skupinou přátel	15	45	32	12
D) Získáváš informace o kulturních akcích, obchodech aj.	16	28	39	21
E) Prohlížíš si fotografie, videa a profily svých přátel	44	44	12	4
F) Využíváš zprostředkovaných aplikací (hry, aj.)	0	13	35	56

Z Tab. 15 je zřejmé, že na prvním místě preferují v činnostech na Facebooku odpověď B) *Komunikace s přáteli* a to alespoň jednou denně, stejně tak i prohlížení fotografií a videí. Naopak respondenti nevyhledávají společnost zprostředkovaných aplikací, jako jsou například hry.

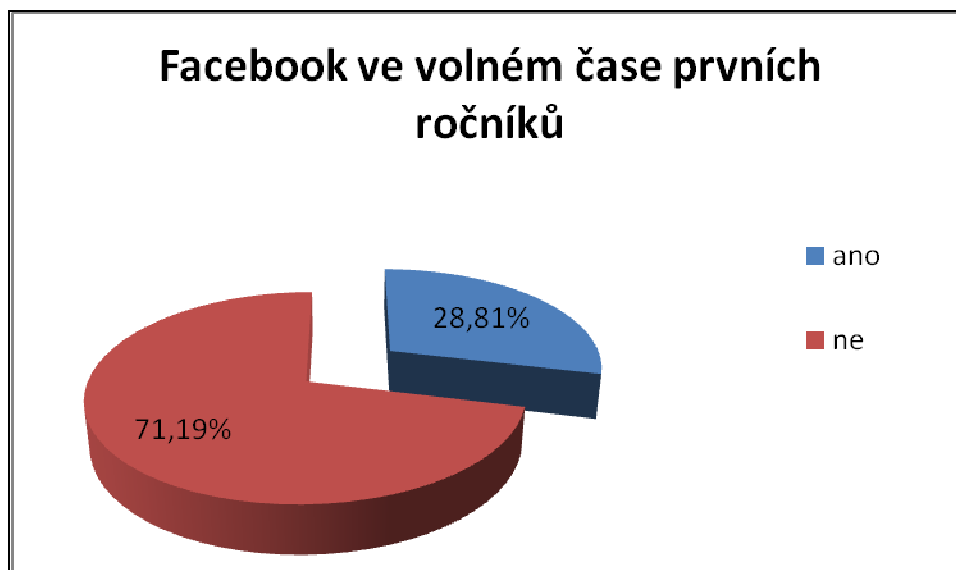
Facebook ve volném čase

Otázka, zda respondent má potřebu být na sociální síti Facebook i na dovolené s rodiči, na výletě, s přáteli, letním táboře a podobně, je jednou z otázek zaměřujících se na trávení volného času. Respondenti mohli zaškrtnout buď odpověď A) *ano, z důvodu (prosím vyplň)* nebo B) *ne*.

Z Tab. 16 je zřejmé, že převážná většina respondentů označila odpověď B) *ne*. Respondenti, kteří zatrhlí odpověď A) obvykle uváděli důvody typu: „kontrola zdi“, „pokec s přáteli“, „přátelé“, „čtení zpráv“, „někdy tam zajdu, když se nudím“, „aby neunikly novinky“.

Tab. 16 Facebook ve volném čase

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	12	30,77	9	37,50	5	25,00	2	10,53
B	27	69,23	15	62,50	15	75,00	17	89,47
suma	39	100	24	100	20	100	19	100

Obr. 30 Facebook ve volném čase prvních ročníků

Obr. 31 Facebook ve volném čase čtvrtých ročníků

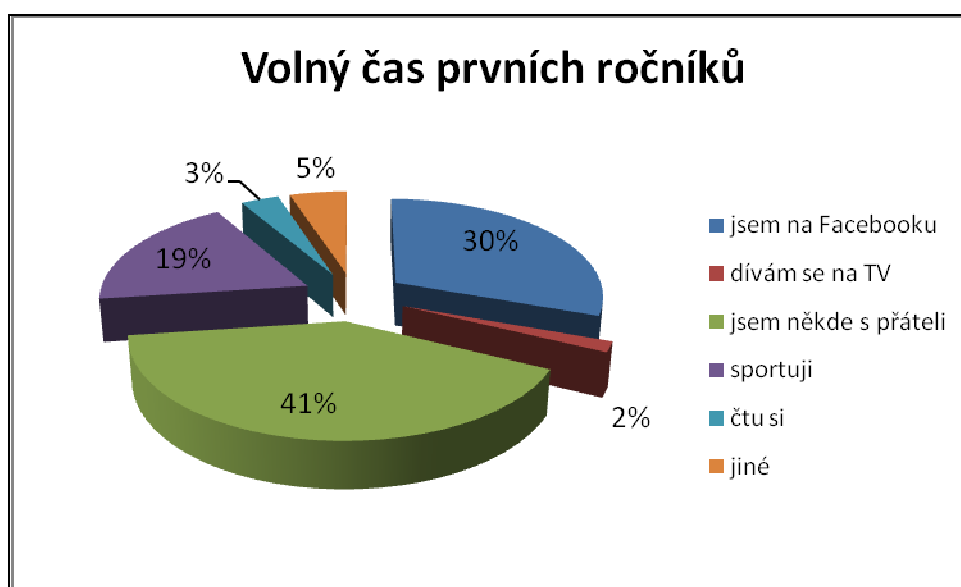
V uvedených Obr. 30 a Obr. 31 jsou výsledky pro porovnání prvních a čtvrtých ročníků. Je zřejmé, že jsou si grafy podobné. Převažující odpověď byla B) ne a to v případě prvních ročníků v 71,19 % a čtvrtých ročníků v 74,42 %.

Volný čas

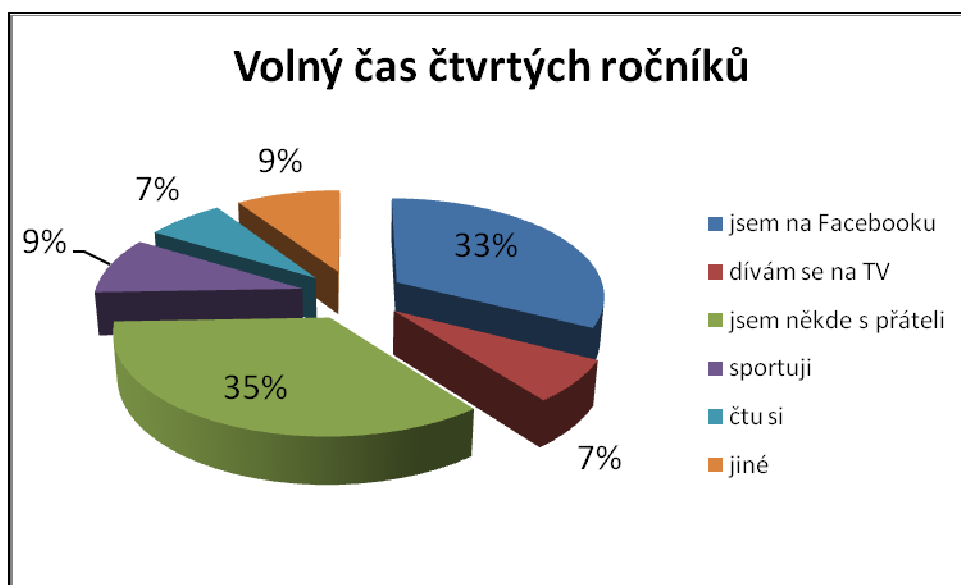
Poslední otázka v dotazníku se týkala trávení volného času. Mezi odpovědi bylo zařazeno: A) *jsme na Facebooku*, B) *dívám se na TV*, C) *jsem někde s přáteli*, D) *sportuji*, E) *čtu si*, F) *jiné, uveď*.

Tab. 17 Volný čas

odpovědi	st. Zahradnická škola				st. Průmyslová škola			
	ročník 1.		ročník 4.		ročník 1.		ročník 4.	
	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)	absol. četnost	relativní četnost (%)
A	7	17,07	11	45,83	11	61,11	3	15,79
B	0	0,00	3	12,50	1	5,56	0	0,00
C	22	53,66	6	25,00	2	11,11	9	47,37
D	9	21,95	1	4,17	2	11,11	3	15,79
E	1	2,44	2	8,33	1	5,56	1	5,26
F	2	4,88	1	4,17	1	5,56	3	15,79
suma	41	100	24	100	18	100	19	100

Obr. 32 Volný čas prvních ročníků

Obr. 33 Volný čas čtvrtých ročníků

V Tab. 17 jsou absolutní a relativní četnosti odpovědí respondentů. U střední Zahradnické školy v prvních ročníkách byla převažující odpověď C) *jsem někde s přáteli*, zatímco u čtvrtých ročníků to byla odpověď A) *jsem na Facebooku*. U druhé střední školy respondenti prvních ročníků nejčastěji označili odpověď A) *jsem na Facebooku* a čtvrté ročníky odpověď C) *jsem někde s přáteli*. Jako další nejčastější odpovědi bylo v prvních ročnících Zahradnické školy D) *sportuji*. Odpověď B) *dívám se na TV*, nebyla zvolena v případě prvních ročníků Zahradnické školy a čtvrtého ročníku Průmyslové školy. Mezi odpověď „jiné“ uváděli respondenti: „volání s přítelem“, „hra na varhany“, „hlídání dětí“, „jsem s přítelem“, „kreslím“, „vařím“, „hodně rybařím s přáteli“.

Při porovnání Obr. 32 a Obr. 33 je zřejmé, že i v případě této otázky jsou odpovědi prvních a čtvrtých ročníků podobné. Respondenti nejčastěji tráví svůj volný čas někde s přáteli v 41 % první ročníky a 35 % čtvrté ročníky. Jako další činnost uvádějí aktivitu na sociální síti Facebook 30 % první ročníky a 33 % čtvrté ročníky.

5 Diskuze

Jak již bylo uvedeno v Bakalářské práci, počet internetového připojení se stále zvyšuje a to nejen v domácnostech. S tímto je spojen i nárůst uživatelů sociálních sítí, především Facebooku. Kromě osobního užívání se zapojují i instituce a školy z důvodu zviditelnění, což napomáhá dalšímu užívání této sítě. I přes varování médií o rizicích virtuálního světa a užívání sociálních sítí, není tato oblast dostatečně prozkoumána.

Průzkumné šetření bylo zaměřeno na uživatele sociální sítě Facebook ve středním odborném školství.

V otázce: *Jaké činnosti děláš na Internetu?*, odpovídali respondenti prvních i čtvrtých ročníků v nadpoloviční většině stejně a to *kontakt s přáteli*. Jelikož se jedná o kontakt s přáteli na Internetu, je zřejmé, že na základě otázek došlo k upřednostnění sociální sítě Facebook. Stejná, nadpoloviční odpověď, byla i pro otázku z jakého důvodu si Facebook založili. Lze tedy konstatovat, že pro respondenty v tomto věku je kontakt s přáteli velmi důležitý. Pro tuto oblast byl stanoven předpoklad, že sociální síť Facebook slouží žákům středních škol především ke komunikaci s vrstevníky. Výsledky byly tudíž v souladu s předpokladem.

Další částí dotazníku byly otázky, kde a jakých prostředků využíváš k připojení na sociální síť Facebook? I zde byl stanoven předpoklad, že současná doba umožňuje neomezený přístup k Internetu a tudíž i k síti Facebook. Přes 70 % žáků uvedlo, že se nejčastěji připojují doma a využívají k tomu notebooky. Druhou nejčastější odpovědí bylo připojování se ve škole. Lze tedy říci, že v současné době mají žáci přístup k Internetu, tudíž i k síti Facebook téměř neustále, jak v domácím prostředí, tak i ve škole.

U dalších otázek dotazníku bylo zjišťováno, zda respondenti tráví na Facebooku stále více času, kolik času denně a jestli kvůli Facebooku nepromeškali něco důležitého. Zvoleným předpokladem bylo, že sociální síť Facebook šetří žákům čas, když komunikují s přáteli online. Výsledky průzkumného šetření byly v rozporu s předpokladem. Na otázku jestli tráví více času na Facebooku než původně zamýšleli, respondenti prvních ročníků odpovídali v 52,54 % a v 41,86 %, že *občas* a čtvrté ročníky Průmyslové školy v 51,16 %, že *nikdy*. Už při odpovědích *občas*, v takovéto míře, zde může být potencionální riziko ve vzniku závislostního chování. Jak uvádí Nešpor (2011 s. 10) jedním z několika projevů možné závislosti je i silná touha a pocit puzení.

I u otázky kolik času denně jsou na Facebooku, byla většinou zaškrtnuta odpověď 30 – 60 minut. Pro lepší porovnání výsledků s dostupnou literaturou mělo být v dotazníku uvedeno škálové rozmezí v týdnech. Po zahrnutí 30 – 60 minut denně, což činí 3,5 – 7 hodin využívání Facebooku týdně, což je v porovnání s dostupnou literaturou (Youngová; 1998 s. 5 a Peška; 2014) v normě.

A na otázku, zda žáci něco důležitého promeškali, bylo převažující odpovědí nad 51 %, že *nikoliv*, ovšem druhou nejčastější odpovědí a to od 27 % do 35 %, že zameškali. Dle výsledků této části dotazníku lze říci, že v současné době nemají žáci problémy s nadužíváním sociální sítě Facebook, ovšem zároveň nemůžeme s jistotou potvrdit, že šetří žákům čas. Taktéž nelze vyloučit, že s delší dobou užívání sociální sítě Facebook nedojde k postupnému zanedbávání jiných zájmů a potěšení, jak uvádí Nešpor (2011 s. 10).

Další otázky v dotazníku se zaměřovaly na psychickou stránku respondenta a to v případě nedostupnosti Facebooku. K této části patřily otázky: Máš pocit, že jsi neklidný, nervózní či náladový bez přístupu na Facebook? Myslíš si, že užíváš Facebook jako způsob úniku od problémů a máš potřebu být na Facebooku i na dovolené s rodiči, výletu s přáteli či táboře? Zde byl stanoven předpoklad, že při dlouhodobém odstupu od Facebooku, tudíž i od přátel a rámce sociální skupiny, se cítí žáci odtrženi. Na otázku, zda respondenti pociťují psychické změny bez Facebooku, byly odpovědi Zahradnické školy v prvních ročnících z 53,66 % a ve čtvrtých ročnících v 54,17 %, že *nikoliv*. V případě Průmyslové školy první ročníky odpověděly v 50 %, že *nikoliv*. Čtvrté ročníky pak odpovídaly v 68,42 %, že *nikoliv*. U otázky, zda berou Facebook jako únik od problémů, byla v nadpoloviční většině zaškrtnuta odpověď, že *nikoliv*. Odpověď *občas* zvolilo v případě prvních ročníků 26,83 % a 22,22 % a v případě čtvrtých ročníků 29,17 % a 21,05 % respondentů. V další otázce, zda Facebook potřebují i například na dovolené s rodiči, bylo nadpoloviční odpovědí, že *nikoliv*. Při porovnání výsledků s dostupnými literárními zdroji vyplývá, že u respondentů není předpoklad ke vzniku závislostního chování. Výsledky průzkumného šetření jsou totiž v rozporu s předpokladem.

Poslední otázkou v dotazníku bylo: *Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas?* Z výsledků průzkumu v prvním ročníku Zahradnické školy, byly nejčastější odpovědi *jsem někde s přáteli* v 53 % a čtvrtých ročníků této školy z 45,83 % *jsem na Facebooku*. V případě střední průmyslové školy, byly odpovědi prvních ročníků z 61,11 % *jsem na Facebooku* a u čtvrtých ročníků z 47,37 % *jsem někde s přáteli*. Ač se v předchozích odpovědích nepotvrdilo, že nadměrně využívají Facebook, ne-

bo jim nepřináší psychické změny či únik od problémů, stále je zde určité riziko a to v nadměrném užívání sociální sítě ve volném čase.

Při porovnání těchto výsledků a jiných prací, jako je například bakalářská práce Simony Kratochvílové (2011) o závislosti sociálních sítí, jsou výsledky velmi podobné. I z výsledků bakalářské práce vyplývá, že respondenti netráví příliš času na Facebooku a nezanedbávají své povinnosti. Respektive toto bylo výstupem dotazníkového šetření, zda respondenti odpovídali pravdivě je nejisté. Otázka *Myslíš si, že využíváš Facebook jako způsob úniku od problémů a k zmírnění pokleslé nálady?* není dobře zvolená. I když se jedná o anonymní formu dotazníku, není vyloučeno, že si respondenti žádné osobní problémy veřejně nepřipouští.

Je zřejmé, že současná situace ve středním odborném školství není nikterak alarmující, je však třeba danou problematiku stále sledovat a předejít možným rizikům.

6 Doporučení pro pedagogickou praxi

Snahou pedagogů v současné době je minimalizovat rizikové chování. Proto je na školách vytvořen Minimální preventivní program, který se zaměřuje na výchovu žáků v oblasti životního stylu, na osobním a sociálním rozvoji žáka a také na rozvoji sociálně komunikativních dovednostech.

Výsledky bakalářské práce mohou sloužit pedagogům, školním metodikům prevence a dalším k tvorbě primární prevence.

Jako možným doporučením by mohla být motivace žáků k využívání osobního kontaktu a zároveň žáky upozorňovat na to, jaká možná nebezpečí se na Internetu, ale také na sociálních sítích, nachází. Dále by mohli pedagogové více motivovat žáky k volnočasovým aktivitám ve sportovní či kulturní oblasti. Samotná motivace by mohla spočívat i v pořádání sportovních soutěží a to i v rámci škol. Dále více začlenit výuku v přírodě a pořádat častěji exkurze. Proto je důležité důsledně zpracovat Minimální preventivní program.

7 Závěr

Bakalářská práce ve své teoretické části seznamuje s problematikou využívání Internetu a využívání sociální sítě Facebook.

Cílem práce bylo zjistit, jestli existuje potencionální hrozba návykového chování na sociální síti Facebook u vybraných žáků středních škol. To bylo provedeno díky průzkumnému šetření na vybraných odborných školách. Výsledky průzkumného šetření prokázaly nízkou hrozbu potencionálního závislostního chování u respondentů. I když zjištěné výsledky této práce nejsou nikterak alarmující, je třeba se tímto problémem zabývat a to především v pedagogické praxi. Současná doba je fenoménem Internetu a sociálních sítí, které jsou především mladým lidem nabízeny ze všech mediálních prostředků.

8 Seznam použité literatury

- Bartoš, J. *Volnočasové využití internetu*. Brno, 2010. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta.
- BORNOVÁ, L. *IBM Developer work: sociální síť* [online]. 2011, [cit. 2014-01-03]. Dostupný z: https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/hme?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%A9Avod+do+soci%C3%A1ln%C3%ADch+s%C3%ADt%C3%AD
- BORT, J. *The first clear link between violent video games and hostility* [online]. 2012 [cit. 2013-10-05]. Dostupný z: <http://www.businessinsider.com/the-first-clear-link-between-violent-video-games-and-hostility-2012-10>
- CAPLAN, S. E. *Preference for online social interaction: a theory of problematic internet use and psychosocial well-being* [online]. 2003 [cit. 2014-03-17]. Dostupný z: <http://crx.sagepub.com/content/30/6/625.full.pdf+html>
- CZSO: *uživatelé facebooku* [online]. 2013, [cit. 2013-10-18]. Dostupný z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/uzivatele_facebooku
- Český statistický úřad: *domácnosti s vybranými informačními a komunikačními technologiemi* [online]. 2012 [cit. 2013-05-14]. Dostupný z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BF0038968F/\\$File/970112a.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BF0038968F/$File/970112a.pdf)
- ECKERTO VÁ, L., DOČKAL, D. *Bezpečnost dětí na Internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-3804- 5
- Facebook: *newsroom* [online]. 2014, [cit. 2013-11-05]. Dostupný z: <http://newsroom.fb.com/Key-Facts>
- GROSMANOVÁ, M. *Ordinace.cz: počítačové hry zřejmě nevyvolávají závislost, ale učí agresivitu* [online]. 2006 [cit. 2013-10-15]. Dostupný z <http://www.ordinace.cz/clanek/pocitacove-hry-zrejme-nevyvolavaji-zavislost-ale-uci-agresivite/>
- HEGELL, A. *Elsevier: Journal of adolescence* [online]. 2013, poslední revize 2014 [cit. 2013-10-18]. Dostupný z: <http://www.journals.elsevier.com/journal-of-adolescence/&prev=/search%3Fq%3Dadolescence%26biw%3D1332%26bih%3D666>

- Klinika adiktologie: jak závislost na internetu vypadá?* [online]. 2010, poslední revize 2012 [cit. 2013-07-15]. Dostupný z: <http://poradna.adiktologie.cz/article/zavislost-na-internetu/jak-zavislost-na-internetu-vypada/>
- KOLESÁROVÁ; TOMEK, *Využívání počítače a Intertnetu: Zpráva z výzkumu, STEM/MARTK, a.s.* [online]. 2012, [cit. 2015-02-22]. Dostupný z: <http://www.ctu.cz/aktuality/tiskovezpravy.html?action=detail&ArticleId=10190>
- KOZÁK, P. *Legální drogy – virtuální drogy* [online]. 2012, [cit. 2013-09-01]. Dostupný z: http://www.konoptikum.cz/articles/2012/03/legalni_drogy_virtualni_drogy_k27_s11.php
- KRATOCHVÍLOVÁ, S. *Závislost na sociálních sítích*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [online]. 2011 [cit. 2014-01-4]. Dostupný z: http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/20298/kratochvilova_2012_bp.pdf?sequence=1 2012 st. 52 – 53
- KUDRLE, S., KALINA, K. *Bio-psycho-sociálně-spirituální model závislosti jako výchozí diskusní k primární, sekundární a terciární prevenci a kvalifikované pomoci*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008.
- LAUSCHMANN, J. *Závislost na Facebooku jako psychická porucha* [online]. 2011 [cit. 2015-22-5]. Dostupný z: <http://www.tyinternety.cz/socialni-site/zavislost-na-facebooku-jako-psychicka-porucha/>
- LAUSCHMANN, J. Lidé výrazně přeceňují dobu, kterou tráví na sociálních sítích [online]. 2013 [cit. 2015-22-5]. Dostupný z: <http://www.tyinternety.cz/socialni-site/studie-lide-vyrazne-precenuji-dobu-kterou-travi-na-socialnich-sitich/>
- MACEK, Petr. *Adolescence*. Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. Praha: Portál, 1999. 207 s. ISBN 80-7178-348-X.
- MACEK, P. *Adolescence*. 2.vyd. Praha: Portál, 2003. s. 143. ISBN 80-7178-747-7.
- MIOVSKÝ, M., SKÁCELOVÁ, L., ZAPLETALOVÁ, J., NOVÁK, P. *Primární prevence rizikového chování ve školství*, Sdružení SCAN, Praha 2010, Univerzita Karlova v Praze, 1. vyd. ISBN 978-80-872558-47-7.
- NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 4. vyd. Praha: Portál, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7367-908-8.
- NOVÁKOVÁ, M. *Nová média: případová studie Facebook* [online]. 3. 7. 2009, [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/380-nova-media-pripadova-studie-facebook.html>, ISSN 1801-1438.

- PAULÍK, K., *Vývojová psychologie pro doplňující pedagogické studium* [online]. Ostrava: Ostravská univerzita, pedagogická fakulta, 2004, [cit. 2013-11-05]. Dostupný z: <http://www.osu.cz/fpd/cdv/dokumenty/vyvojovapsychologie.pdf>
- PEŠKA, M., *Kolik času stráví Češi na Internetu* [online]. 2014, [cit. 2015-05-22]. Dostupný z: <http://www.marketup.cz/cs/blog/kolik-casu-stravi-cesi-na-internetu-muzi-v-prumeru-2-h-a-24-min-denne>
- Pražské centrum primární prevence: Manuál pro tvorbu Minimálního preventivního programu.*, [online]. 2010, [cit. 2015-03-17]. Dostupný z: <http://www.msmt.cz/file/16437/download/>
- PRESL, J. *Drogová závislost: může být ohroženo i Vaše dítě?* 3.vyd. Maxdorf 2001. s. 88. ISBN 978-80-8580-025-8.
- STRNAD, Z., MARIÁN, V. *Český rozhlas: počítačové hry mají ve srovnání s drogami nulové riziko závislosti* [online]. 2013, poslední revize 2014 [cit. 2013-07-15]. Dostupný z: http://www.rozhlas.cz/radio_cesko/exkluzivne/_zprava/pocitacove-hry-maji-ve-srovnani-s-drogami-nulove-riziko-zavislosti-tvrdi-presl--1029715
- Social bakers: facebook overview statistics* [online]. 2012, [cit. 2013-11-05]. Dostupný z: www.checkfacebook.com/
- VACEK, J. *Klinika adiktologie: behaviorální závislost sítě* [online]. 2011, [cit. 2014-01-03]. Dostupný z: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/566/3061/Behavioralni-zavislosti>
- VÁCLAVEK, L. *Na Facebooku jsou už čtyři miliony lidí sítě* [online]. 2013, [cit. 2015-01-20]. Dostupný z: <http://www.cnews.cz/na-facebooku-jsou-uz-ctyri-miliony-cechu-statistiky>, ISSN 1804-9907.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-09956-8.
- VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 356 s. ISBN 80-246-0841-3.
- VONDRÁČKOVÁ, H. P.; Vacek, J. *Závislostní chování na internetu a jeho léčba* *Fakulta sociálních studií MU, Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny*, Brno 2009 *Česká a slovenská Psychiatrie*. 105, 2009, No. 6 – 8, pp. 287-289.
- VONDRÁČKOVÁ, P. *Klinika adiktologie: nelátková závislost. Teorie vzniku a vývoje závislosti na internetu* [online]. 2013-12-31 [cit. 2014-03-17]. Dostupný z:

[http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/566/4526/Teorie-vzniku-a-
vyvoje-zavislosti-na-internetu](http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/566/4526/Teorie-vzniku-a-vyvoje-zavislosti-na-internetu)

VONDRÁČKOVÁ, P. Nelátková závislost: *Preventivní intervence u závislosti na internetu*. [online]. 1. 7. 2014 [cit. 2015-01-27]. Dostupné z: <http://www.adiktologie.cz/articles/detail/566/4901/Preventivni-int-u-zavislosti-na-internetu>

VOTAVOVÁ, M. *Systém péče o mladistvé problémové uživatele drog a závislé jedince v České republice*. Česko-slovenská pediatrie. 2003. č. 11. s. 682-683.

YOUNG, K. *Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder* [online]. 1998, [cit. 2013-10-03]. s. 237-244. Dostupný z:<http://newmedia.cityu.edu.hk/COM5108/readings/newdisorder.pdf>. ISSN 2152-2715..cz

A Přílohy

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Ilona Knížková a studuji Mendelovu univerzitu v Brně. Dotazník je součástí mé bakalářské práce, která je zaměřena na možnosti vzniku závislosti na sociální síti Facebook. Tímto bych Vás chtěla poprosit o jeho anonymní vyplnění.

1. Pohlaví
  - A) žena
  - B) muž
2. Tvůj věk je: .....
3. Jak často jsi na Internetu
  - A) velmi často 3x a více denně
  - B) 1 – 2 x denně
  - C) jiné .....
4. Za jakým účelem jsi na Internetu? (očísľuj dle pořadí od 1 do 6 případně 7)

A) čtení a psaní emailu	
B) pracovně - referáty, příprava do školy apod.	
C) získávání informací (zprávy, články apod.)	
D) kontakt s přáteli	
E) hraní her	
F) sledování filmů, videí a hudby	
G) Jiné	

5. Máš založený účet na některých ze sociálních sítí, na kterých? (můžeš zaškrtnout více možností)

A) Facebook	E) My Space
B) Spolužáci.cz	F) Pokec.sk
C) Lidé.cz	G) Youtube.com
D) Twitter	J) Jiné .....

Pokud Facebook nepoužíváš, děkuji za vyplnění.

6. Z jakého důvodu sis Facebook založil(a)? (můžeš zaškrtnout více možností)
- A) Kvůli kamarádům
  - B) Ze zvědavosti
  - C) Kvůli hrám
  - D) Protože ho má každý
  - E) K získání nových přátel
  - F) Udržení kontaktu se skupinou přátel (třídou)
  - G) Jiný důvod, prosím uveď .....
7. Kde se nejčastěji připojuješ na Facebook? (můžeš zaškrtnout více možností)
- A) Doma
  - B) Ve škole
  - C) U kamaráda
  - D) V kavárně
  - E) Ve veřejných budovách
  - F) V hromadných dopravních prostředcích
  - G) Jinde, prosím uveď .....
8. Kterých prostředků nejčastěji využíváš k připojení na Facebook? (můžeš zaškrtnout více možností)
- A) Notebook
  - B) Tablety
  - C) Telefon
  - D) Stolní Pc
  - E) Jiné, prosím uveď .....
9. Máš pocit, že na Facebooku trávíš stále více času?
- A) Nikdy
  - B) Občas
  - C) Vždy
10. Máš pocit, že jsi neklidný(á), nervózní či náladový(á), když nemáš možnost připojení k internetu?
- A) Nikdy
  - B) Občas
  - C) Vždy
11. Kolik času **denně** trávíš na Facebooku?
- A) Maximálně 15 min
  - B) 30 – 60 min
  - C) 2-3 hodiny
  - D) více jak 3 hodiny

OTOČ

12. Býváš na sociální síti Facebook déle, než jsi původně zamýšlel(a)?
- A) Nikdy
  - B) Občas
  - C) Téměř vždy
13. Stalo se ti, že jsi promeškal(a) něco důležitého nebo jsi ošidil(a) něco do školy kvůli pobytu na sociální síti Facebook?
- A) Ano
  - B) Ano, několikrát
  - C) Ne, vůbec
14. Myslíš si, že využíváš Facebook jako způsob úniku od problémů a zmírnění pokleslé nálady?
- A) Ano
  - B) Někdy
  - C) Ne
15. Jaké činnosti děláš na síť Facebook?

	alespoň 1 denně	2 - 3x týdně	méně jak 2x týdně	vůbec
A) Vyhledáváš nové přátele				
B) Komunikuješ s přáteli				
C) Domlouváš akce se skupinou přátel				
D) Získáváš informace o kulturních akcích, obchodech aj.				
E) Prohlížíš si fotografie, videa a profily svých přátel				
F) Využíváš zprostředkovaných aplikací (hry, aj.)				

16. Máš potřebu být na sociální síti Facebook i na dovolené s rodiči, výletu s přáteli, letním táboře a pod.?

- A) Ano, z důvodu (prosím vyplň) .....
- B) Ne

17. Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas? (prosím očíslov pořadí)

- A) Jsem na Facebooku
- B) Dívám se na TV
- C) Jsem někde s přáteli
- D) Sportuju
- E) Čtu si
- F) Jiné, prosím uveď' .....

Děkuji za vyplnění dotazníku a tvůj čas.